Rev. I. Nazarko
2388 Iberville St.
Montreal, Que.
Canada

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

INDEPENDENT UKRAINE

Зміст

ЧІКАГО **НЬЮ ЙОРК** **Ст. ПОЛ**

РІК V. **ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1952 Р.** **Ч. 7-8 (54-55)**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Горбацьо, Торонто. З Вашими думками погоджуємося, й будемо радіти їх реалізацією.

Ю. Вовк, Монтреаль. Здоровимо з приїздом до Канади, й будемо вдячні за співпрацю. Сторінки журналу відкриті.

Степан Кричук, Рочестер. Матеріялів не друкуємо, якщо вони були вже друковані в одному або й кількох часописах.

Проф. А. Січинський, Австралія. Пишете, що п'ятьох боївкарів бандерівської Служби Безпеки погрожувало кольпортерові „Самостійної України" побоями, якщо він поважиться журнал кольпортувати. Це для українського громадянства приклад, як в практиці виглядає бандерівське гасло „Воля народам — воля людині", що за нього розпинаються бандерівці, і один з провідників бандерівської партії п. Стецько — особисто. Болієм над тим фактом, і радимо бандерівським фанатикам вибратися чимскорше в Україну, де без труднощів можна знайти примінення для їхніх м'зів.

Порада для Вас: подайте адреси бажаючих одержувати наш журнал, а ми їм будемо пересилати поштою.

Просимо подрібно поінформувати нас про прізвища бандерівських партійних „героїв", та про час і місце інцедентів. Наша Видавнича Спілка є громадським добром, і ми будемо її боронити.

Проф. М. Михалевич, Сен-Пол. Дякуємо за матеріяли й за завваги, щодо обличчя нашого журналу. Коли б ми захотіли вдоволити побажання всіх наших читачів, передплатників і приятелів, то ми б мусіли видавати кілька тисяч різних змістом і формою журналів. Та все ж скористаємо з Ваших порад в тій мірі, в якій це можна буде зробити.

М. Середович, Філядельфія. Запитуєте нас про програму УРДП, та про точніше визначення позицій тієї партії.

Слово тут не за нами, а за партійним проводом УРДП. Ми не можемо аналізувати чогось, чого ще зовсім немає. Як досі, партія ця внесла неґативну критику в українське суспільство, старалася підважити усталені поняття й допасувати історію до ґенеральної лінії партії. Численні спроби членів УРДП знайти реальний ґрунт — не принесли успіху. Нічого не відкрито нового й не знайдено оригінального. УРДП безсило заякорилося в тихій пристані поруч з іншими демократично-соціялістичними партіями, і найбільш виразною програмою її є особа письменника Івана Багряного. Радимо Вам уважно слідкувати за розвитком політичного думання середовища УРДП, й тоді Ви знайдете без нас відповідь на заторкнені питання.

Місячник культури, політики і суспільного життя

Редагує Редакційна Колеґія.

Видає УКРАЇНСЬКА НЕЗАЛЕЖНА ВИДАВНИЧА СПІЛКА „САМОСТІЙНА УКРАЇНА, Винніпеґ — Сен Пол — Чікаґо — Нью Йорк.

Адреса Редакції і Адміністрації:

INDEPENDENT UKRAINE
10944 S. Wentworth Ave
Chicago 28, Illinois

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання авторів повертаються.

Редакція містить теж дискусійні матеріяли, що є висловом думки автора, а не Редакції.

Статті підписані повним іменем авторів є їх особистими думками і вони не конче мусять висловлювати думки редакції.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Ціна одного примірника в ЗДА і Канаді — 30 центів. В Англії і Австралії — 2 шилінґи. В інших державах рівновартність 30 центів в перечисленні на валюту даної держави по обов'язуючому курсі.

Передплата „Самостійної України" виносить річно:

в ЗДА і Канаді — $ 3;
в Англії і Австралії — 24 шилінґи;
в інших державах рівновартість $ 3 в перечисленні на валюту даної держави.

Independent Ukraine

Articles published on political, cultural and social topics.

Edited by Editorial Committee

Published by

UKRAINIAN INDEPENDENT PUBLISHERS LTD.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК V. ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1953 Ч. 7-8 (54-55)

Оксана Лятуринська

ДРУЗЯМ

Біжать шляхи у далеч розсохаті.
Нема від кого вісточки чекати.
Іди кричи, шукай: Агій!
Кого ж то спом'януть за упокій,
за кого ж то на часточку подати?

І як чотки, перебирай імення:
за воїна Миколу, за Евгена,
за Юрія, Олега... Боже мій!
Кого ж то спом'януть за упокій? —
читай, питай, шалена!

Біжать шляхи. Кому переказати?
Як імення дорогі на віки заховати?
Іди кричи — почує тільки грач —
і плач і плач!

ПОСВЯТА

Пригадую слова поміж рядками.
Нехай у поминковім тиміямі, —
вони у серці мов ножі:
„Скажи, за нас усіх скажи!"

Горять свічки і фіялові й сині.
Молюсь, молюсь: „Прозріння дай дитині!
Її любов'ю возлюби,
пошли і язики і голуби

і помасти чоло святим єлеєм!
Нехай же волею Твоєю
отверзяться серця, як спраглість пуст,
і хай говорить Злотоуст!"

***

Потіш мене, запевнь, запевнь:
вони живуть, ясні й веселі!
Я їх зустріну між дерев,
зайду до їхньої оселі.

А там назустріч ярь і сміх,
така стрімка бадьора повінь!
Який тут сумнів? — Сумнів гріх!
І серце ширшає в обнові.

І знов ти віриш, мов Петро,
в усе чудесне й неможливе...
Скажи, скажи де їх шатро
і вкрито фенікс — їх пориви?

(З поеми „Героїка" — Травень 1947)

ВІТАЙТЕ МІЖ НАМИ!

Старим слідом, слідом полк. Евгена Коновальця, ген. М. Капустянського, Сеника Грибівського, полк. Р. Сушка і Ольжича-Кандиби — приїхав до Злучених Держав Північ. Америки член Проводу Українських Націоналістів та заступник Голови Української Національної Ради — інженер Осип Бойдуник. Це більш чим радісна і зворушлива вістка, не тільки для кожного, що знає цю понад все українську людину, але й для всіх тих, що колись вітали в своїх стінах його попередників, членів Проводу Українських Націоналістів, делегатів ПУН, що їх Провід ОУН відправляв до Америки, щоб серед американських українців будити віру, приспану чуйність, щоб тут виєднувати допомогу для націоналістичного руху, що на всіх землях України ввійшов в стадію непримиримої боротьби з окупантами.

В особі інженера Бойдуника вітаємо людину, вітаємо націоналіста, що ніколи не відійшов від раз піднятого прапору, а твердо і витрівало йшов по раз обраному шляху, і визнав той шлях шляхом цілого свого життя. Коли міряти вартість людини чинами — то все життя інженера Бойдуника було одним великим чином боротьби, здвигом могутнього і трівкого характеру. Не зважаючи на перешкоди, не жаліючи свого життя й особистих вигід, інженер Осип Бойдуник перебував і перебуває в центрі найбільш вирішного змагу України за визволення. Він не професійний революціонер, не людина що при помочі револьвера пробиває собі дорогу в національне життя. Він революціонер найбільш досконалого і так мало в нас українців присутнього стилю. Він постать, що переростає українську дійсність. В націоналістичному русі бачимо інженера Бойдуника змалку, і таким бачимо його сьогодні. Все на одній і тій-же стійці, все в вирі боротьби, все там де кладуться трівкі основи під майбутнє. Польські вязниці і німецькі концентраки не ломлять творчої душі і після виходу з концентраційного табору, інженер Бойдуник сповняє найбільш відповідальні завдання в прорідженому й здесяткованому Проводі.

Він з доручення полковника Андрія Мельника, Голови Проводу Українських Націоналістів — ініціює заходи в напрямі координації всіх українських політичних сил. Завершенням цих заходів стала Українська Національна Рада. В роки після другої світової війни інженер Бойдуник здвигає й успішно обороняє концепцію національного солідаризму, концепцію співжиття й співпраці та співвідповідальности всіх українців, всіх станів народу. А з того випливають безупинні заходи в напрямі обєднання всіх українців, в один моноліт. Висока політична культура, витрівалість, впертість, винесена з рідної Бойківщини, а там і детальне знання своєї української правди.

Людина-революціонер-націоналіст, — сказали б ми, щоб найбільш коротко й влучно схарактеризувати постать інженера Бойдуника. Ці прикмети не виникли в кабінеті, а зрослися в одне з духовим потенціялом інженера, в час коли він, чи в вояцькій шинелі за першої світової війни, чи в революційному підпіллі за другої світової війни, проміряв вздовж і впоперек землю українську.

Інженер Бойдуник між нами. Член Проводу Українських Націоналістів, старим слідом приїхав, щоб нам сказати правду про Україну, про її змагання, про її волю до боротьби і життя.

Ми вас вітаємо тут в Америці, на цій землі Вашінґтона, великого борця за свободу. Вітайте між нами і будьте як між своїми, між рідними. Передайте Голові Проводу Українських Націоналістів, що американські українці будуть все турбуватися долею визвольних змагань України, й будуть приходити Україні з допомогою. Ми вітаємо в Вашій особі воюючу і невпокорену Україну, вітаємо героїчну Організацію Українських Націоналістів, вітаємо символ незламної віри в перемогу. Прийміть ці привітання як вислів наших щирих почувань до Вас і цілої ОУН в боротьбі. Вітайте між нами!

Центральна Управа ОДВУ
Головна Управа УЗХ
Головна Управа Молоді ОДВУ

Др. ОЛЕГ КАНДИБА-ОЛЬЖИЧ

Вісім років тому смертю Революціонера-Лицаря загинув Др. Олег Кандиба-Ольжич. З руки німецького ката загинув поет-науковець-політик-провідник — **Великий Син України.**

Походить Олег Кандиба зі старого, козацького, Роду. Народився 1907 р. в Житомирі. Його Батько — Олександер Кандиба-Олесь — **поет.**

Роки української Національної Революції і визвольних змагань — сприймав хлопцем-підлітком. З юнацтвом прийшли роки еміґрації, самоусвідомлення, кристалізації. Середню освіту закінчує в Ржевницькій українській ґімназії біля чеської Праги, докторат здобуває в слов'янській Сорбоні — в Карловому університеті.

Як і батько — Олег Ольжич увійшов в історію української культури, як поет. В той час, коли О. Олесь був кобзарем українського національного Зриву, Син став **Бояном** української **Національної Революції** і її Стратегом одночасно.

Може саме тому — ми не знаємо персональної біографії **поета. І саме тому Олег Ольжич переріс роки свого життя.**

Він — доктор археології. З відкопаних оздоб, зроджених іржою решток зброї, і з черепків колишнього побуту — як зі сторінок архівних документів, Він відчитував дух давноминулих часів. Черепки матеріяльної культури були свідоцтвом про культуру духову.

Рівночасно під його керівництвом велися „розкопки" інші: досліджувалися скарби університетських книгозбірень, досліджувано літературну скарбницю українського народу. Зі сторінок літописів і стародруків, як з розкиданих черепків — синтезувався праобраз... Зариси вічної **правди** народу, засмічені наверствуванням думок її інтерпретаторів — набирають чітких рис і взаємопов'язаности. Фрагменти — синтезуються. І не могло не прийти до утотожнення відвічного з сучасним і прийдешнім, яке мало **одну основу** й одні, основою обумовлені **закономірности.**

Він — дослідник, мислитель і стратег. **Боєвик на духовому фронті української національної революції.**

Він не теоретизує, не комбінує. **Він — тверджує:**

„Боєвий дух формує людину і народи. Родиться лицарська етика й чесноти: **відвага, мужність, товариськість, почуття вищого обов'язку і чести.** По своїй суті **кожна культура є національна...** Героїчна духовість означає стремління до національного і особистого ідеалу, де почування одиниці й загалу лучаться в ім'я **спільноти.** Націоналізм бачить одиницю та її ціль **в службі для суспільности,** творячи культуру повного розвитку одиниці на службі **ідеї суспільности, в ім'я інших людей.** Духовість українського націоналізму **є суверенна і самовистарчальна,** вона може бути порівнювана, але не утотожнювана з іншими націоналістичними рухами. Український націоналізм повстав із внутрішньої потреби української нації. Творячи свій **стиль,** націоналізм несе **свої героїчну культуру і мистецтво...**

Нова історія знає ріжні месіянізми — містично-жалісний польського народу і слов'янофільсько-спекулятивний московського. **Україна не претендує ні на викуплення чиїхось гріхів, ні на ловлення рибки в каламутній воді „Визволення Народів Східньої Европи".** Вона не виписує на своєму прапорі звільнення з московської керми дрібних націй, хоч до того **її боротьба** для багатьох з них **об'єктивно приведе...** Цінніший є не дар, **а приклад.** Бо вартісна є **досконалість,** а не посідання. **В цьому моральна велич української місії, що вона не претендує на обдаровування народів східньої Европи чи світу данайськими дарами,** що, створені героями, закріплятимуть за обдаровуваними їх духову меншевартість, — **а на пірвання націй до героїчного життя.**

Бо міжнаціональне життя український націоналізм мислить **як невпинне змагання, що єдине забезпечує здоров'я і духову досконалість кожного народу.**

...Героїчна доба, в передовій стежі якої знайшлася, завдяки глибині свого переродження, Україна, гряде!

...Через свою експонованість проти найбільш активної цитаделі старого матеріялістичного світу — Московії, **Україна стягає на себе головну боротьбу за новий світ** і з повноти напруження цієї боротьби черпає свою духову міць і своє **провідництво...**

Сучасна українська свідомість спирається **на тривалому й твердому тисячолітньому підмурівку,** і — навпаки — **всі засадничі ідеї української традиції ожили і діють в нас тепер.**

Шукаємо в нашому минулому ідею батьківщини, землі, яку людина любить, якою гордиться і за яку готова вмерти... Ідея **батьківщини,** як елементарна для кожної людської спільноти взагалі, чи не найцупкіше трималася в українській духовості навіть за найтяжчих для неї періодів.

...**Ідея державного самоздійснення України** по упадку княжої держави залишається для пізніших поколінь невгасимим заповітом і тривалою метою. **Це був дороговказ,** що до нього прямували остаточно всі пориви розбитої історією, але **живої нації...** Зі свідомістю національної відрубности **нерозривно в'яжеться ствердження обсягу нації,** свідомість **взаємної приналежности до себе всіх її частин,** те, що тепер схоплюємо поняттям **соборности...**

Геній історіотворчого чину нації втілюється у провідну **одиницю, постать Богом даного стерника.** Йому, незрівняному, дано вершити долю народу і формувати його майбутнє... В основі української духовости лежить **мужнє й активне сприйняття життя.** Українську духову особистість визначає теж виразний і сильний боєвий інстинкт. Войовничість в українській свідомості творить невід'ємну рису й одну з основ національного світогляду, яка давала народові міць і певність себе на своєму історичному шляху...

„Бачите ці гори? Хай на цих горах засяє Божа благодать!" Так звучить за Київським Літописом пророцтво св. Андрія Києву. Почуття віщої **посвячености** землі, чинів і зброї — спільноти, таке ж далекосягле своїм значенням, як Боже помазання її **провідників...**

Шукаємо ідеї, яка історично була українській духовості мітом, стимулом для історіотворчих зусиль. І стріваємо вже на поганському світанку нашого минулого „Дажбожих внуків" — легенду, що дає відчути силу напруги цього міту божеського походження народу". Діти з коліна Яфетового", войовничого і післанного панувати прабатька, це хіба тільки християнська метаморфоза першої ідеї про **вище вибране походження і покликання племени... Цей міт роду,** як би ми його назвали, можна історично ствердити як великий рушій української свідомости і знайти в ньому притаманне українське схоплення **суті** національної спільноти. Так **у-**

країнське розуміння різниться від державного романського та природничого (кров) ґерманського розуміння істоти нації, як різниться воно теж від панівного теріторіяльного патріотизму, який знало недавнє минуле. Є в ньому момент походження, схоплений більш містично, нематеріяльно. **Поняття роду** ховає в собі теж **ідею покликання роду...**

Приходимо до питання **провідної ідеї української духовости,** яка б висловлювала **покликання Української Нації.** Є це ідея, в ім'я якої Святослав кликав „не посоромити землі руської" — **ідея слави.** Ідея ця вкороновує цілу тут накреслену українську духовість. Випливає вона з цілости войовничого й героїчного світогляду народу і значить у своїй істоті моральний наказ **героїчного повнення суспільно-етичного ідеалу.**

...Міцний і несмертельний був заповіт історії навіть у XIX столітті. Гриміла ним кожна народня пісня, не хотячи співала про це поезія, не могла забути викривлена, розніжена верхівка, твердо пам'ятав народ. Архангельськими трубами вибухло це у Шевченка. Не „вмерла слава і воля" в українському гимні, „славу, волю і честь здобувати" закликав Франко, і народна стихія відповіла у вирі 1917 року громовим привітом сучасної національної революції: **„Слава Україні!"**

Так усвідомлює себе історично Українська Нація. Вкрита маєстатом **Суверенности** на своїй укоханій **Батьківщині,** відчуваючи свою нерозривну **єдність,** прагне вона духової і силової експансії, ховаючи в собі завжди потенції великодержави. Через постать **стерника** стремить вона здійснити свою історіотворчу волю, завжди духово мобілізована у своїй органічній **войовничості,** осяяній **лицарськими чеснотами** та **Божою благодаттю.**

Міт великого роду жене її вперед по історичному шляху, що над ним світить сонце провідної ідеї її свідомости — огненно-сліпуче **сонце слави,** в боротьбі за яку **Нація знаходить своє світове післанництво".**

Інтерв'ю з О. Бойдуником

Членом Проводу Українських Націоналістів та Заступником Голови Української Національної Ради.

Запити редакції „Свободи" на конкретні і актуальні українські політичні теми ми хотіли б попередити, кількома особистими запитами. Нашим читачам та загалові американсько-українського громадянства було б інтересно довідатись дещо про Вас самих: Ваш вік, Вашу професію, Вашу кар'єру, та Ваше становище в українському визвольному рухові і в українському політичному житті?

Відповідь: Вправді я ще не збираюсь писати спогадів і подавати свою біографію зі „заслугами" і „каріерою", все ж таки я не відмовляюсь відповісти на Ваші питання. Мені в грудні 1951 року минуло 56 років. Коли ж йдеться про мою „кар'єру", або, краще кажучи, про мою участь і становище в українському визвольному рухові і політичному житті, то вони починаються 1918 роком, коли то, по розвалі австро-угорської монархії, та самодемобілізації її армії, я вступив до Української Галицької Армії, перейшовши в ній всі її світлі і трагічні етапи, включно з етапом „ЧУГА", щоб, вкінці, в квітні 1920 року, перейти на сторону Армії Української Народньої Республіки, що в „союзі" з Польщею, йшла на Київ. В Армії Української Народної Республіки був я до самого кінця, тобто до листопада 1920 року. Дня 20 листопада 1920 року, вечером я перейшов Збруч і опинився в Підволочиськах. Щасливим, для мене особисто, збігом обставин, про які тут не буду згадувати, оминув я трагічну долю моїх товаришів по зброї, тобто польських концентраційних таборів, і під кінець листопада 1920 року пробрався щасливо до свого рідного дому. Перебуваючи вдома, вже дня 26 грудня 1920 року, вступив я до української підпільно-революційної організації, що згодом оформилась в УВО (Українська Військова Організація), занимаючи в ній „Повкол Муха" пост організаційного референта. В жовтні 1923 року я змушений був втікати за кордон і опинився в Чехословаччині, де студіював і закінчив Високу Торговельну Школу, в Празі, звідки й моя формально-освітня професія економіста. Кажу „формально-освітня професія" тому, що фактично і на ділі я займаюсь журналістикою. Студіюючи в Празі, я, рівночасно, брав участь в суспільно-політичному житті, чи то на форумі студентському, чи загально-українському, будучи деякий час Головою Української Академічної Громади в Празі, і Головою Української Національної Молоді в Празі, яка, за мого головування, по Першому Конґресі Українських Націоналістів в 1929 році, в якому я брав активну участь, стала складовою частиною Організації Українських Націоналістів (О.У.Н.). В ОУН, від самого початку занимав я різні провідні пости, чи то на еміграції, чи на Західніх Землях України, куди я, з наказу Голови Проводу Українських Націоналістів полк. Коновальця, повернув у вересні 1930 року. Пройшовши різні ієрархічні степені в УВО і ОУН, сьогодні я є членом Проводу У-

країнських Націоналістів, а взявши активну участь в консолідаційній акції, яку в 1945 році заініціював Голова ПУН полк. Андрій Мельник, і в реорганізації Державного Центру У. Н. Р., яка увінчалась успішним створенням Української Національної Ради, став я, з рамени ОУН, Заступником Голови УНРади і на тому посту перебуваю й тепер.

При тому мушу згадати, що в часі тієї політичної „кар'єри" я сидів кількома наворотами в польській в'язниці, а вкінці у німецькому концентраку.

У зв'язку з численними прихильними і неприхильними голосами про ОУН з боку своїх і чужих, наших читачів окремо могли б інтересувати відповіді на конкретні наступні питання, на які Ви, як член ПУН, могли б дати інформації, а саме:

Запит: Які світоглядово-ідеологічні основи і політично-програмові настанови ОУН?

Відповідь: Це питання є незвичайно об'ємисте, щоб можна на нього вичерпно відповісти в інтерв'ю, чи навіть окремій статті. Але постараюсь, в міру спроможности, коротко відповісти на основі програми ОУН і резолюцій затверджених, чи схвалених ІІІ-тім Великим Збором Українських Націоналістів в серпні 1947-му році, які сьогодні є обов'язуючі ОУН.

Для всяких ідеологічних і програмово-політичних настанов політичних організацій, чи навіть партій, є вихідні світоглядові заложення. Світоглядові заложення, це є той фундамент, це те підґрунтя на якому спірається і взноситься будова політичних організацій і партій з їхніми ідеологічними і політично програмовими настановами, а в поряд з тим, це є та бусоля, яка вказує і веде кожного реалізатора тих ідеологічних і політично-програмових настанов в їхньому практичному приміненні. Світогляд це є питання не лише філософічне, але також соціологічне, що є дуже важливим, як в теоретичній, так і практичній постанові суспільного життя і його ладнання, тобто політиці. І тому кардинальну помилку роблять ті, що обмежують світогляд лише до філософічного питання, не доглянувши в ньому питання соціологічного, і говорять, а навіть пишуть, що для них і для їхньої практичної політики, неважне чи хтось визнає світогляд ідеалістичний, чи матеріялістичний. Це можна порівняти з ідеологічним і політично-програмовим гермофродитизмом, який, як знаємо, є безплідний, а в політиці спроваджує на безплідні манівці. Український націоналізм і націоналістичний Рух, а втому й ОУН, як речниця і реалізаторка того націоналізму, як у філософічному, так і соціологічному питаннях, так теоретичній, як і практичній постановці, виходить зі заложень ідеалістичного світогляду. Згідно з тим ідеалістичним світоглядом, в соціологічному питанні а воно головно нас тут інтересує, ОУН відкидає механічну, а визнає органічну теорію нації, що бере свій початок в родині, і через рід, племя і нарід завершується в **нації,** як найвищій людській спільноті. Ця найвища людська спільнота творить для себе свої, притаманні і духовости і структурі, форми її життя якою є **держава,** в якій господарем і сувереном є ця навіонально спільнота, і в якій всі громадяни користуються свободою совісти, слова і дії, в межах добра цілої національної спільноти і її форми держави.

На тих світоглядово-ідеологічних заложеннях, побудована й ціла політична програма ОУН, в якій сказано:

4. Устрій Української Держави будуватиметься на засадах народовладности.

5. Джерелом усякого права і влади буде народ.

6. Солідарна співпраця і відповідальність усіх станів народу, об'єднаних у представницьких органах, буде основою влади в державі. Тільки спільними та узгідненими силами всієї національної спільноти забезпечиться народові свободу, мир, законність, працю, добробут і справедливість.

8. Законодатна влада Української Держави складається з обраних народом представників становo-професійного і політичного життя.

9. На чолі Української Держави стане обраний законодатною владою Голова Держави. Він покликатиме виконавчу владу, відповідальну перед ним та законодатною владою.

10. Політичне життя в Українській Державі розвиватиметься лінією перемоги тієї чи іншої національно-політичної ідеї, яка свобідно приведе до себе переважну більшість громадян держави".

До цієї останньої точки слід додати резолюцію схвалену тимже самим ІІІ-тім ВЗУН, яка звучить наступно: 1. „Намагання монополізації українського життя однією партією в нинішних обставинах протиприродні і заздалегідь засуджені на невдачу. Вони лише анархізують українське суспільство. 2. Здиференційованість українського суспільства — це явище нормальне, але вона не повинна переходити певних меж, щоб не атомізувати нашого суспільства. Вона повинна знаходити свою розв'язку в національній солідарності, як головній прикметі всякого політично-дозрілого народу".

А дальше в тійже самій програмі сказано:

„12. Закон суворо берегтиме свободи сумління, думки, слова, друку і політичної опозиції в межах обов'язального права".

Насувається питання, як ОУН, визнаючи органічну теорії нації, ставиться до національних меншин? На це питання, програма ОУН дає таку відповідь:

„14. Всі громадяни Української Держави будуть рівні перед законом.

15. Особи чужого походження набузають українське громадянство під умовою льояльности до України". Як бачите, становище, яке застосоване всіми державами супроти чужинців і національних меншин.

Ще ближче і ясніше до ідеологічно-програмових питань і їхньої розв'язки, підійшла ідеологічна конференція ОУН в червні-липні 1948

року, що в своїх „Тезах”, Розділі VI-ому, сказала наступне: 1. Народовладний устрій, спертий на ідеї свободи людини й солідарности станів, є тією новою суспільною системою, в якій знайдуть своє продовження органічні процеси національного зростання, через ліквідацію соціяльних антагонізмів.

2). Народовладний устрій, що зростає в дусі українського націоналізму, містить у собі ті ідеї, які піднесено в епоху демократії...

3). Всі творчі соціяльно-устроєві досягнення демократизму український націоналізм розгортає далі...”

Запит: Яка роля ОУН в організаці українського протинімецького і протибольшевицького резистансу підчас дургої світової війни?

Відповідь: На це питання кожний, хто ним цікавиться, найде вичерпну відповідь у недавно перевиданій брошурі п. н. „ОУН в другій світовій війні”. Тут я можу лише в скондензованій формі передати сказане в тій брошурі. Коли йдеться про протибольшевицький резистанс то він в другій світовій війні в нічому не міняв-ся, як він був ведений УВО і ОУН від самого початку їхнього заіснування і акції до другої світової війни, аж на те, що та акція в часі другої світової війни була посилена і примінено ті методи і засоди, яких вимагав кожночасний наступ московського большевизму проти українства, зокрема по занятті бальшевиками у вересні 1939 року Західніх Земель України.

Коли йдеться про питання протинімецького резистансу в другій світовій війні, то кожночасна політика Проводу Українських Націоналістів, який унапрямлює політику і акцію ОУН була зумовлена кожночасним наставленням гітлерівської, і не лише гітлерівської, Німеччини, супроти України, чи українського народу, і його змагань за привернення суверенности Українській Державі. Для ПУН, ще під головуванням сл. п. полк. Е. Коновальця, який і покинув Німеччину, а відтак і під головуванням полк. А. Мельника, було відомим і ясним, ще далеко до другої світової війни, не лише з літератури, в центрі якою був „Майн Компф” Гітлера, але й з практичної політики гітлерівської Німеччини супроти Карпатської України в 1939 році, що в політиці гітлерівської Німеччини немає місця Україна, чи визвольні змагання українського народу за привернення суверенности Українській Державі, і що ця Німеччина не то що не буде сприяти тим змаганням, але буде їх поборювати. І тому ПУН, а в тому й ОУН, категорично відмовились від всякої політичної співпраці і походу гітлерівської Німеччини в другій світовій війні, байдуже проти кого. Коли в червні 1941. року гітлерівська Німеччина пішла походом проти Совєтського Союзу, тоді члени ОУН, так рядові, як і провідні, включно з деякими членами ПУН, з наказу ПУН, продиралися „на зелено”, чи конспіративно, через німецько-совєтський фронт, чи в слід за фронтом, щоб усвідомлювати український нарід у ворожих замірах гітлерівської Німеччини супроти України і українського народу, та його визвольних змагань.

ПУН не помилявся в оцінці німецької політики. Гітлерівська Німеччина, лише вступивши на українські землі виявила свою нищівну політику супроти українського народу і його визвольних змагань. В наслідок того ПУН і ОУН почали чинний спротив тій нищівній політиці гітлерівської Німеччини в Україні.

Вже дня 5. серпня 1941. року у Львові, ПУН, а в тому й ОУН, заключили умову з командантом т. зв. Поліської Січі, про спільний збройний спротив нищівній політиці гітлерівської Німеччини в Україні. Поліську Січ переіменовано згодом в Українську Повстанчу Армію, в склад якої ввійшли рядові і провідні члени ОУН, яка веде збройну боротьбу по сьогоднішній день, хоч під зміненим командуванням. В слід за тим, оскільки не помиляюсь, дня 20 листопада 1941 року в Києві, під керівництвом заступника Голови ПУН сл. п. Олега Ольжича-Кандиби, відбулась нарада провідного активу ОУН, в приявности членів ПУН ген. Капустянського і моїй, на якій вирішено, що для посилення збройної протинімецько-гітлерівської акції-боротьби, ПУН-ОУН приступає і організує підпільно-революційну акцію проти нищівної гітлерівсько-німецької адміністрації і большевицьких аґентур, які, в дечому, головно в нищенні українства, тісно співпрацювали. В той спосіб, вже осінню 1941 року почався могутній, суцільним фронтом, збройний і підпільно-революційний протинімецький резистанс, якого стрижнем стали ПУН-ОУН. В тому протинімецькому резистансі ПУН-ОУН втратили сотні провідних і рядових членів, яких тут неможливо перечислити, на чолі з Оленою Телігою і членом ПУН заступником Голови ПУН Олегом Кандибою-Ольжичем.

Запит: Що можете сказати про існування і ролю ОУН у визольній боротьбі на Рідних Землях після другої світової війни та сьогодні?

Відповідь: На це питання можна відповісти дуже коротко і ця відповідь випливає з відповіді на попередне питання. Від 1943 року, протинімецький резистанс, започаткований в 1941 році, який я щойно описав, розрісся до всенаціонального резистансу, в якому взяли участь елементи зі всіх шарів української національної спільноти, на всіх землях України, без уваги на політичне зрізничкування і церковно-релігійні віроісповідання. Але, хай мені буде вільно сказати, що все ж таки, стрижнем того резистансу, тепер вже протибольшевицького, є українські націоналісти, тобто ОУН і ОУНР. Деяка частина того резистансу, тобто упістів і підпільників-революціонерів, опинилася, з тих, чи інших причин, на еміграції. Але більшість залишилась на Рідних Землях і сьогодні продовжує протибольшевицький резистанс, про що загально відомо. При підході і оцінці того резистансу, треба мати на уазі збройно-боєвий резистанс УПА, в якому, як вже сказано, находяться різні елементи і відбувається під одним командуванням,

та підпільно-революційний резистанс, який немає вже суцільного керівництва, лише, коли йдеться про організований резистанс, окремо веде його ОУН, а окремо ОУНР, яким, як одним так другим допомагають широкі шари українського громадянства. Цей поділ підпільно-революційного резистансу зумовлений також відмінною тактикою обидвох організацій, про що тут не будемо говорити. З тим резистансом на Рідних Землях, ПУН-ОУН вдержує постійні, хоч утяжливі, зв'язки.

Запит: Яке відношення Проводу Українських Націоналістів до інших націоналістичних груп?

Відповідь: Не знаю, що маєте на увазі, коли питаєте і вимінюєте „груп"? Мені, під сучасну пору, поза ОУН, відомо лише про одну націоналістичну групу, а саме, ОУНР, якщо вона не зійшла з ідеалістичних світоглядових заложень, бо, як я вже в одній з попередніх відповідей зазначив, націоналізм і націоналістичність зумовлена є ідеалістичним світоглядом, зокрема в соціологічному розумнні, де, згідно з органічною теорією нації, витворюється духово-культурна однотність, що і є основним для **нації.** Але якби воно там не було, то ПУН, згідно з принятою III-тім ВЗУН-ом резолюцією, що мономонополізація життя є протиприродньм, ставиться до всіх українських політичних угрупувань, а в тому й до націоналістичних, толерантно. Йдеться лише про те, щоб і ті інші групи це розуміли і відвзаємнювалися тією ж, чи такою ж толерантністю.

Запит: Яке відношення ПУН до УГВРади?

Відповідь: Якщо УГВРада дійсно існує на Рідних Землях, так як існує ЗПУГВРади на еміграції, то ПУН мусить цей факт враховувати і відноситися до неї, як одного, з революційних чинників діючого на Рідних Землях.

Запит: Яке відношення ПУН і ОУН до Українського Державного Центру?

Відповідь: Думаю, що маєте на увазі реорганізований державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі. Якщо так, то про відношення ПУН і ОУН до того Державного Центру пророчисто говорить факт, що ОУН, якої політику унапрямнює ПУН, має своїх представників у УНРаді, а також у її Виконному Органі, одже ж відношення наскрізь позитивне. Зрештою поминаючи й цей факт, то позитивне відношення підтверджує ще й другий факт, а саме, що ПУН-ОУН ініціювали консолідацію, про що же була згадка, і брали актину участь реорганізації Держаного Центру і творенні УНРади, а тимсамим є її співтворцями. І позитивне відношення, не лише ПУН-ОУН, але всіх українців, до Державного Центру з УНРадою на чолі, мусить бути ще й тому, що то останній уряд Української Суверен. Держави, що його можна протиставити сьогоднішньому узурпаторському урядові в Києві, насадженому Москвою. Позитивне відношення до уряду У. Н. Р. мусимо розглядати також з площини правопорядку, якого в нашому суспільному житті, деколи, так дошкульно бракує. І з кінці, коли ми вже визнаємо той Уряд, чи Державний Центр, то мусимо його визнавати як єдиний без решти, бо там, де визнається один на еміграції, а інший на Рідних Землях, там не визнається і немає жадного Центру, а в слід за тим з жадним центром ніхто не числиться.

Запит: Яка Ваша думка про можливості повної консолідації українських політичних сил у вільному світі?

Відповідь: Я поставив би це питання дещо інакше, а саме, які є можливості повної консолідації українських самостійницьких сил на відтинку визвольних змагань. У відповіді на це питання, знайшлося б місце також для „українських політичних сил у вільному світі". Бож в сучасному етапі наших взвольних змагань, як „увертюри", чи підготовки до остаточного і вирішного бою, йдеться не лише про консолідацію „українських політичних сил у вільному світі", але йдеться про консолідацію і суцільний визвольний фронт всего самостійницького українства, всіх українців, байдуже де вони перебувають, чи поневолені на рідних Землях, чи у вільному світі, і чи вони є оформлені, як „політичні сили".

Під сучасну пору таким українським політичним центром є Державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі. Вправді консолідація в тому центрі ще не завершена. Поза тим центром ще остали два політичні угрупованя, а саме Організація Українських Націоналістів Революціонерів під проводом п. Степана Бандери, і Союз Гетьманців Державників під проводом п. Данила Скоропадського. І тому треба всіх заходів доложити, щоб ті два угрупування вступили до Української Національної Ради, щоб можна тим шляхом завершити консолідацію українських політичних сил у вільному світі, а тимсамим створити один політичний, вище очеркнений Центр. І такі можливості завершення консолідації є.

Запит: Яка Ваша думка про можливості консолідації між поодинокими націоналістичними групами.

Відповідь: Консолідація між націоналістичними групами, тобто, конкретно кажучи, на сьогодні, між ОУН і ОУНР, є так само, а може й ще більше, необхідна, як консолідація на відтинку загально-політичному, реалізована в УНРаді.

Як я вже в горі згадав, на Рідних Землях існує протибольшевицький резистанс, в якому бере участь весь український нарід. Стрижнем того, резистансу є українські націоналісти обидвох угрупувань, тобто ОУН і ОУНР. Тому ПУН, а зокрема його Голова полк. Андрій Мельник, впродовж останніх десяти років намагається довести до порозуміння між ОУН і ОУНР, та консолідації, чи координації акції тих двох організацій на Рідних Землях, але, нажаль, як до тепер, безуспішно, і то не з вини ПУН, чи його Голови. Про ті заходи і неуспіхи є вже пребагата література і я над тим не буду тут зупинятися. Все ж таки ПУН і його голова

не тратять надії, що, скорше чи пізніше, до такого порозуміння дійде.

Запит: Як Ви оцінюєте теперішнє міжнародне положення?

Відповідь: Говорячи сьогодні щонебудь про міжнародне положення, та ще й оцінювати його, та ще й людині, яка находиться поза рядами тих, що те положення по кабінетах створюють, є дуже важко, і така оцінка була б більше ворожбою, чи пророкуванням, що як самі знаєте, є невдячною ролею. Всім відомо, що світ поділений є на два безкомпромісово ворогуючі між собою табори. Коли сьогодні є ще хтонебудь, що вірить, або лише припускає, що між тими таборами може колинебудь, з якихнебудь причин, чи оказій, прийти до компромісу і порозуміння, то таку людину можна лише жаліти за її безнадійну наївність. Така людина, якщо має впливи в політиці, може допровадити свою країну, скорше чи пізніше, до катастрофи. Російсько-большевицький комунізм це є **ідея,** яка немає, й не може мати стриму перед ніким і перед нічим, якщо вона має бути здійснена. А коли до того додати ще й російський імперіялізм, для якого прекрасно служить **інтернаціональна** ідея соціял-комунізму, то можемо собі прекрасно уявити і оцінити теперішнє міжнародне положення. Воно є напняте до точки вибуху. І це повинні усвідомити собі дипломати західнього світу і відповідно до того діяти і бути **готовими!** А в поряд з тим повинні бути готовими й українські **відповідальні** політики, бо це буде неповторна шанса для України!

Запит: Яке наставлення представництв поневолених Совєтським Союзом народів у вільному світі до Злучених Держав Америки, та їх політики?

Відповідь: Представництва поневолених Совєтами народів у вільному світі є вдячні ЗДА, що, як й інші західні держави вільного світу, дали приют т. зв. „переміщеним особам", і політичній еміґрації тих народів. Дальше, представництва тих поневолених народів, покладають велику надію на допомогу Злучених Держав, у визвольних змаганнях тих народів. Але, коли приглянутися міжнародній політиці ЗДА, за останні роки, то мається враження, що дипломати ЗДА ще не уявляють собі грози комуно-большевицької експанзії сполученої з традиційним російським імперіялізмом. Вправді в останніх місяцях і тижнях помітний зворот у деяких американських кругах в напрямі до усвідомлення собі тієї грози. Цей зворот виявляється в різних промовах і декляраціях, навіть американських політиків. Але, хотілося б, щоб в слід за тими промовами і деклараціями наступило реальне діло і то діло офіційних, відповідальних сьогодні за міжнародню політику ЗДА, чинників. Ось на це чекають представництва поневолених Совєтами народів.

Запит: Що думаєте про акцію Керенського і тов.?

Відповідь: На мою думку Керенський і тов. спізнився о повних 35 років зі своєю акцією. Це ж той сам п. Александер Керенський, що в 1917 році прийшов на зміну царя Миколи Романова, і мав змогу переводити ці пляни, які він придумав собі тепер по 35-ти роках. Не виключене, є, що тоді ті пляни були б мали сенс і успіх. Одначе до того він тоді не додумався, а навпаки, його Временноє Правітельство, відмовило українській делеґації навіть автономії для України в межах Росії. Зрештою навіть якщо б повірити сьогодні п. Керенському, то Україна давно-давно відкинула всякі федерації, з ким небудь, а в тому й з Росією, перед її усамостійненням, коли вона могла б свобідно і суверенно рішати про свою долю, а тим самим і про федерацію, якщо того буде потрібно з якихсь там причин, які будуть відповідати інтересам українського народу і України в цілому. І це повинен собі усвідомити п. Керенський і тов. Тимнеменше ми не сміймо легковажити акції п. Керенського і маючи її на увазі, на кожному кроці і всіми, в рямках законів, засобами їй протиставитися, щоб не допустити до можливої диверсії.

Запит: Як оцінюєте очолюваний адміралом Кирком Американський Комітет для визволення Народів Росії?

Відповідь: Моя оцінка того Комітету не може бути інакшою як та, яку їй дав Виконний Орган Української Національної Ради, про яку Вам відомо вже з листа-меморіялу до п. адмірала Кирка і з української самостійницької преси, та з тієї акції, яку ведуть українські політичні чинники суцільним фронтом, що також відомо Вам з пресових звідомлень. Від себе можу лише додати, що для мене незрозумілим є, про які „народи Росії" йдеться, що їх Комітет п. адмірала Кирка збирається визволити? Таж Росія має лише один нарід, тобто російський, чи московський, якщо йдеться вже про точність. Інші народи, які **колись** належали до російської імперії, і про які **тоді** можна було, в **політичному** значенні, говорити, що то є „російські народи", як ось: українці, білорусини, поляки, грузини, вірмени, і т. д., сьогодні, по революції в 1917. році, коли то **російська імперія безповоротно розпалася,** є своїми власними, зі своїми державами проголошеними тодіж, в часі тієїж революції, байдуже що сьогодні **насильно, проти їхньої волі,** сфедеровані є в совєтському союзі, в склад якого входить також та держава російського, чи московського народу, або т. зв. РСФСР. Не припускаю навіть, щоб Комітет адмірала Кирка мав намір відревставровувати колишню російську імперію, або продовжувати насильство московської РСФСР, над іншими народами, **що сьогодні змагають до привернення суверенности своїм державам,** і зірвання союзу, з РСФСР. Але назва Комітету „для Визволення Народів Росії" та деякі практичні потягнення того Комітету, могли б вказувати на те, що є небезпека, що той Комітет змагає, іменно, до реставрації російської імперії, байдуже в якій формі, хочби й федератив-

ній, яка вже сьогодні існує у формі Євоветського Союзу, та продовжування насильства над тими народами, яке існує сьогодні зі сторони РСФСР з її ВКП.

Тим, які творять такі Комітети, а в тому й п. адміралові Киркові, треба мати на увазі, одну **кардинальну річ,** а саме, що поневолені РСФС-Республікою народи з їхніми державами, що входять сьогодні в склад СССР, від трьох десятків років змагаються і кривавляться, та понесли мільйонові людські жертви, не лише за усунення режиму, **але також, і то в першу чергу, за привернення суверенности їхнім державам,** і зірвання союзу з московською державою, байдуже яка буде форма тієї держави, чи сьогоднішна РСФСР, чи Керенського, чи Романових! І як довго Комітет адмірала Кирка, чи які небудь інші того рода Комітети, не усвідомлять собі тієї **істини,** і не будуть в тому напрямі **практично** діяти, так довго вони не знайдуть прихильности і співпраці народів поневолених сьогодні в СССР! Ось така є моя оцінка того Комітету.

Запит: Чи існують будь-які можливості створення одного солідарного визвольного фронту всіх поневолених Москвою народів?

Відповідь: Тому, що солідарний визвольний протибольшевицький фронт всіх поневолених Москвою народів, для перемоги над ворогом, є необхідністю, тим самим існують можливості його створення, бож що є необхідністю, мусить бути й можливістю, а тимбільше коли воно залежить від людської доброї волі. Позатим, що вже існують деякі протибольшевицькі осереки поневолених Москвою народів, як відомо, Виконний Орган Української Національної Ради, ще в 1951 році почав організувати черговий такий осередок, який, як мені відомо, успішно розвивається і маймо надію, що він розвинеться і завершиться, та найде спільну мову і можливости співпраці з іншими дотеперішніми такимиж осередками, й тимсамим створений буде **суцільний** визвольний протибольшевицький фронт поневолених Москвою народів.

Запит: Який є Ваш погляд на закиди жидів в пресі, під адресою українців в протижидівських ексецах, чи навіть погромах?

Відповідь: Ваше питання є незвичайно делікатне і складне. Щоби на це питання об'єктивно відповісти, ми мусимо собі щиро і одверто сказати і усвідомити, що у всіх, а зокрема європейських, народів, були і є елементи, які, з тих чи тих причин, сяк чи так, ворожо наставлені проти жидів. Ми тут не будемо зупинятися над фактами таких ексцесів, а навіть погромів. Не можна скривати того факту, що й в українському народі находилися, чи, може, ще й сьогодні находяться, так як у інших народів, такі, ворожо о жидів наставлені, елементи. Про причини такого наставлення тут також не будемо зупинятися, ані їх аналізувати. Але рішуче треба застерегтися проти того, що українці колинебудь, і дененебудь **намірено організували протижидівські** ексцеси, чи погроми, і мені про це невідомо. Навпаки, навіть тоді, коли в тридцятих роках цього століття, впрост шаліли протижидівські ексцеси і погроми в гітлерівській Німеччині і ендецькій Польщі, ніхто інший лише **Українські Націоналісти (ОУН),** в 1937 році на сторінках своєї газети „Голос", що виходив у Львові, в статті п. н. „По похилій площі", за повним моїм підписом, виступили проти тих протижидівських ексцесів, доказували їх безглуздя і неморальність, де м. інш. написано: „борімся з комуністами а не зі жидами, — борімся з комунізмом а не з жидівством". Цю статтю, разом з тим закликом українських націоналістів, негайно передрукувала вся українська самостійницька преса, що виходила тоді у Львові, а також жидівська газета „Хвіля", яка також виходила у Львові, ставляючи це становище українських націоналістів, а за ними й українського народу, як зразок моральности і правопорядку у відношенні до жидів. І тому сьогоднішні закиди деяких жидів і жидівської преси, під адресою українців, чи українських націоналістів, жидівських ексцесів, чи навіть погромів, і аплікування тих закидів на ввесь український нарід, чи на всіх українських націоналістів, є **грубо несправедливі,** — і ті, що борлять такі закиди, мусять, в імя бажаного співжиття тих двох народів, своє становище змінити, чи зревідувати згідно з дійсним станом.

Запит: Що Ви думаєте, та як Ви оцінюєте виявлену П'ятим Конґресом консолідацію Американських Українців?

Відповідь: Треба об'єктивно ствердити, що заіснування й існування Українського Конґресового Комітету, є великим осягом українців в ЗДА, який треба берегти. Коли йдеться про відтинок політичний, а зокрема про визвольні змагання українського народу, про які я, як гість на вільній землі Вашинґтона, можу говорити, не втручаючись у внутрішні справи на тій землі, то треба також ствердити, що УКК, та ще й в рямках на які дозволять йому американські закони, бо лише в тих рямках він може діяти, для тих змагань, зокрема на міжнародному форумі, зробив дуже багато, що ми з Европи з вдячністю подивляємо. Ходить лише про те, щоб УКК, у своїй цінній і успішній допомозі визвольним змаганням кермувався інтересами визвольних змагань українського народу за привернення суверенности Українській Державі, про які одиноко компетентний рішати Державний Центр УНР, з Українською Національною Радою на чолі, який тепер від нікого незалежний і нічим не зв'язаний, находиться в Европі на вигнанні.

Дотеперішня політика, чи, краще кажучи, постава УКК, до деяких українських внутрішніх питань, чи чинників, була незрозуміла, і вона, щиро кажучи, дещо ускладнювала внутрішні ладнання, чи навіть виступи на зовні суцільним фронтом. Все це ми брали на рахунок непоінформованости кругів і самого УКК, про деякі справи, зокрема про резистанс і його форми

на Рідних Землях. П'ятий Конґрес УКК, дає підстави припускати, що УКК наближується до дійсности в тих питаннях, і маймо надію, що він остаточно наблизиться, і деякі резолюції наступного шостого Конґресу будуть ще виразніші, як п'ятого Конґресу.

Запит: Які Ваші пляни на час побуту в ЗДА?

Відповідь: Перш усього маю намір відвідати всіх моїх приятелів і знайомих, а рівночасно з тим, як член Проводу Українських Націоналістів, що є рівночасно заступником Голови УНРади, хотів би відвідати більші скупчення чи осередки українців, що цікавляться визвольними справами і стільки їм морально і матеріяльно допомагають, щоб їх поінформувати про сучасний стан тих визвольних змагань, так на Рідних Землях, як і на еміґрації, а також, щоб вислухати й їх думок і міркувань відносно того стану і змагань.

Запит: Які Ваші побажання до американських українців?

Відповідь: Мої побажання до американських українців дуже скромні, а саме, щоб вони, виконували свої обов'язки супроти Америки, як її громадяни, і користаючи з прав того громадянина, не забували „чиї вони діти", та „ким, за що закутий" їхній національно-матірній пень, який в судорогах змагається за своє визволення, і щоб вони тому свойому національно-матірному пневі допомогли в тих змаганнях, щоб він міг на своїй землі жити і розвиватися так свобідно, як американські українці живуть і розвиваються на вільній землі Вашинґтона!

Галина Лащенко

Вовчиця

(Бувальщина)

Буря помалу затихала... Як побиті, стояли дерева, з кожним подихом вітру з них сипалися дощові краплі. Під яблунями валялися збиті дощем стиглі яблука. На подвірі порозливалися калюжі, а дві великі бочки біля ринви були вщерть наповнені дощовою водою. Надто мокро і вогко було сьогодні, щоб бавитись у садку, і діти, попоївши, зібралися надвечір у бабусиній кімнаті. Тут було тепло й затишно, пахло чебриком. На старовинній колоді лежав клубок ниток, шпиці і недоплетені шкарпетки.

Діти посідали навколо бабусі і прохали оповісти їм казку. Навіть кіт мурлика, і той, нечутно ступаючи по підлозі м'якими лапками, скрутився біля бабусиного стільчика, на який вона завжди клала свої ноги, але казки не слухав, а зразу задрімав, приспівуючи сам собі пісеньку.

— Ось слухайте, діти, — сказала бабуся. — Сьогодні я розповім вам не казку, а пригоду з мого життя. Слухайте ж уважно. Давно, ще як я була дівчиною і жила з батьком у нашім маєтку „Озерці" на Волині, сталася ця пригода. Добре було там жити. Навколо ліси темні та дикі, де чимало ще в ті часи водилося всякої звірини. А треба вам знати, що дім у нас просторий. Як увійти з передпокою, зразу направо була заля, а далі багато інших кімнат, так що спочатку незнайома людина могла й заблудити там. Самого саду мали ми чотирнадцять десятин, і дерева в нім були такі велетенські й тінисті, що як прийти туди, посідати на лавочці нерухомо кілька хвилин, як гульк, — заяць вискочить і стрибне у гущину, а онде вибіжить другий. Так і стрибали там, як по лісі.

Батько мій був заможний дідич, а я його єдина дитина. Матуся померли давно, і дуже мене батько мій пестив. І тремтів же він за мене. Не приведи, Господи. Чого я тільки не мала. Що хотіла, все було до моїх послуг. Тільки дуже вже за мене боявся і тремтів. І, мабуть, від того пещення виростала з мене дівчина свавільна, і нікого в домі не хотіла я слухати. Незалежної була вдачі і звикла, щоб кожне моє бажання миттю було виконане. Мені минув 15-ий рік. Жила я безжурно, трохи бавилася, трохи привчалася до господарства. Так собі жила й лиха не знала. Найулюбленішою моєю забавкою була вовчиця Вовуня.

Сталося це так. Одного разу, років три перед тим, принесли мені селяни маленьке вовченя. Дуже воно мені сподобалось і, як же я ним тішилася. Це була маленька вовчиця. Вона була така весела, привітна й довірлива. Покличеш її, а вона й біжить, і потім зо мною усюди. Бігала по кімнатах і кухні, знала всіх у домі і нікого не зачіпала. Назвали ми її Вовуня. Жила вона вліті в віддаленій альтанці в саду, де ми все якслід для неї пристосували, а взимі в коморі. Я, як прокинуся вранці, ще й поснідати не вспію, і вже через сад, здригаючись від ранішнього холодку, до альтанки поспішаю, на Вовуню подивитись. Батько тільки посміхається з таким виглядом: „чим би дитина не тішилася, аби не плакала". Вовуня жила в приязні також з нашими псами, і часто з одної миски з ними їла. Але найбільше вона любила мене; як песик, за мною бігала. Всі до неї в домі звикли, і ніхто її не кривдив. Так пройшов рік-другий, і ще одно літо і осінь проминули. Вовуня виросла і цілком змінилась. Сиділа цілими днями зажурена біля паркану, аж жаль було на неї дивитись, і гляділа на всіх недовірливо і так жалісно. А вночі вила.

— Вже цього виття мені досить, — говорив батько і ключниця це говорила, але я спала міцно і нічого не чула.

Потім, раптом, Вовуня зникла. — Втікла до лісу, — говорили всі. От було для мене горе. Дуже я за нею журилася і плакала навіть нишком, так жаль мені було моєї вовчиці. Батько, прадід ваш, потішав мене, а пізніше я довідалась, що він наказав слугам, щоб більше мені не приносили звірят, і селянам щоб це сказали.

— Панночку це тільки нервує. Маємо з цього самий плач.

Щоб потішити мене, він привіз мені з Люблина, куди їздив у справах, перстень і шовковий шаль. Але все це мене не тішило, і на шаль я ледви глянула. Тому, хто знайде мені вовчицю, я обіцяла подарувати і шаль, і коралі, і грошей дати і що тільки він не забажає. Але як привести? До лісу йти, щоб звірі з'їли? Та ще взимі. Вже мені з міста виписали пару расових щенят, але я на щенят і дивитись не хотіла. Я Вовуню хотіла, мою вовчицю Вовуню!

— Розпестили дівчину, — бурчала стара нянька. — Всипати б тобі, щоб розуму набралась.

В цілому домі тільки нянька сміла мені таке говорити, бо дуже стара була. Але я знала, що нічого мені не буде, і вередувала далі.

Якось заманулось мені проїхатись саньми. Кажу батькові, що так і так, що хочеться мені саньми проїхатись, але батько рішуче заперечив. Я кашляю, простуджена, щоб іще більше не застудитись, і погода дуже непевна. — Ні, вже посидь сьогодні дома." Я почала просити, але батько, такий лагідний до мене в інших речах, там, де йшло про моє здоровля, був дуже твердий. А було це зараз перед Водохрещами. Гостей у нас чекали на завтра, в домі йшли приготування до свята і була метушня. Тільки я тинялася без діла з покою, нікому не хотіла помагати і все мені падало з рук. Сяду за фортепіян, музика мене не заспокоює, візьму до рук вишивання і, вколовши пальця, кидаю його набік, перейду по кімнаті, і все мені не до вподоби. Мені хотілось руху, повітря і я довго дивилась крізь шибки на засніжені пухнаті дерева. Потім так, як стояла, в самому платтячку, вибігла на двір. Фурмана я найшла коло стайні. Запряжені парою коней сані стояли, готові до від'їзду.

— Андрію! — скабала я, — повезете мене до трьох дубів. — Це була місцевість така, верстов з дванадцять від нашого дому. Андрій, кремезний селянин, завжди усміхнений і задоволений, так наче бути фурманом — найпочесніша й найприємніша в світі річ, чемно сказав мені:

— Пробачте, панночко, але пан звелів мені сьогодні коней не втомлювати, бо завтра маємо далеко їхати, панство з Шепетівки привозити, та ще й візок окремо запрягати, Григорко повезе. Та й сьогодні він за поштою поїде. — І показав на запряжені коні.

— Але можу запитати пана. Осьде він іде якраз. — Дійсно до нас підходить мій батько.

— Як не в-час, — подумала я. Андрій запитав його, чи сміє він повезти панночку на прогулянку. Я почервоніла. А батько подивився на мене та й каже Андрієві так:

— Панночка лишиться дома, бо чекаємо гостей.

На хвилину запанувала напружена мовчанка. Батько помітив мій легкий одяг.

— Ти перестудишся, йди швидше додому. Я опустила голову, потім поривчасто повернулась і з незалежним виглядом відійшла від них. В залі я сіла на канапі, і здалека дивилась у вікно. Онде Андрій з батьком, балакаючи пройшли попід вікнами. Засніжені віти кущів заглядали до кімнати через шибки і прозорі фіранки. В кімнаті біля канапи квітли в великих вазонах рожеві олеандри.

— Що це я — в'язень який, чи що? Не смію піти куди хочу, не можу робити, що хочу. Так скоро слуги будуть мені наказувати. Батько поводиться зо мною, як з дитиною, — думаю сама собі. Скочила з місця, в передпокою накинула на себе хутро і шапочатку і вибігла надвір. Ішов дрібний сніжок. Я побачила біля стайні куховарчиного сина, Микиту, парубійка років 16-ти, що відомий був серед челяді, як велике ледащо. Нічого не хотів робити цей хлопець, але коней любив дуже і вмів з ними обходитися не гірше, ніж сам фурман. І коні його добре знали. Було, як увійде до стайні, всі вони очі на нього звертають та так зворушливо дивляться, аж шиї витягають, що фурман Андрій і той був заздрісний. Микита тут цілий день товчеться, то за тим, то за іншим і все біля коней, а як відійде, ну, то що він тоді робить — на сопілку грає. Тільки це і вмів робити. З кіньми товаришував і на сопілку грав.

— Мітя! — кликала його Явдоха, його мати. — А ходи но сюди, Мітя! — але його й не чуть було.

— Мітя! — кликала вона знову сердитіше. Не чуть. І тоді вже з серцем: — Микито! Лише на „Микиту" він як зпід землі виростав. І стояв перед матір'ю в усій красі своїй: з розпатланим волоссям, сміливо закрученим угору носом і усмішкою, що тяглася задоволена і безжурна від лівого до правого вуха. Мати скептично його оглядала.

— Ледащо ти, Микито! — казала вона, від чого усмішка на лиці Микити розпливалася ще більше.

Коли я підійшла до нього, Микита скосив на мене очі.

— Повезеш мене зараз до „трьох дубів", — скомандувала я, але в дійсності я лякалась, щоб не прийшов батько. Микита почухав потилицю. Я спалахнула гнівом.

— Ти хочеш, щоб я батькові пішла скаржитись! — закричала я, ще й ногою тупнула. — Зараз мені рушай! — Хлопчисько подивився на коней, мабуть згадав фурмана Андрія, як той розлютить коли побачить, що коней нема, і скочив на передок. Я миттю була у візку, і сани рушили. Двоє робітників стояли коло брами. Але вони не знали про заборону їхати.

Коні бігли струнко засніженою дорогою. Поле широке було навколо. Їхалося легко. День був морозний, сніг блищав. Сани, мов ковзали-

ся по рівному шляху. Я загорталась у своє хутро і бачила перед собою спину візника, чула свист батога, що перетинав гостре повітря. Часом дорога бігла лісом, і тоді перед очима миготіли дерева. Нерухомі, обсипані снігом, вони наче спали. А далі рівнина, сніг свіжий і білий-білий. І лише одалеки темна смуга лісу.

Ось і „три дуби” — велитенські, порозкидали голе кострубате гілля. Ми завернули назад. Їдемо та їдемо... До дому ще лишилося верстов вісім. Аж ось коні занепокоїлися. Микита розглянувся на всі боки. Він вже не мусів підганяти коней, вони бігли самі щораз швидше... А Микита все кудись вдивлявся...

— Панночко, — сказав він, лице його було бліде, як полотно, — нас здоганяють вовки.

Що? Вовки? Я висунулась з візка і побачила з віддалі на білім снігу темні точки, що рухалися. Серце моє забилося швидко... Був мороз, але мені стало гаряче. Микита люто почав бити коней батогом. Вони й так гнали навперейми з вітром, іскри летіли з гарячих ніздрів... Тепер ми всі: візник, я, коні мали одно спільне почуття — втекти від вовчої погоні. В мене перед очима миготіли: земля, сніг, візник, коні... Я наче перестала себе відчувати. Лише серце билося так, що, здавалось, задихнуся. Тільки його жахливий стук чула я ввесь час і оце миготіння перед очима...

— Боже, мій що це буде з нами? — Біг коней ставав щораз дикіший, вони несли сани, мене й візника, як маленьку трісочку, і кидали нею об землю.

— Боже, Боже! — закривала я очі, тремтіла всім тілом і тулилася в куточку візка. Сани нахилилися при шаленім бігу набік, і я сливе що не вилетіла на сніг.

Коні летіли, вже майже не доторкаючись землі... Я не знала, що там за нами діялося. Коли бачу, а навколо візника замиготіли темні силюети вовків... Вовки нас наздоганяли... Не втекти... Страчені!... Я затулила долонями лице і чекала страшної смерти. Вовк скочив на мене вчепився в мене і я була в вовчих пазурях!.. А-ле що це?... Він почав лизати мене. Невже ж... Невже... Вовуня, моя Вовуня! Від радости, що мене побачила, вона була, як навіжена. Вона ганяла з вовками на волі і, як побачила сани й коней, здалека зразу пізнала їх і кинулась здоганяти. А всі вовки кинулись за нею...

Коні гнали, як несамовиті, але вовки здоганяли нас. Один по одному вони почали стрибати до мене у візок, до візника на передок, а далі я не пам'ятала вже нічого. Я зомліла.

Слуги в домі завчасу помітили, що з горбка, як скажені несуться коні із саньми. Всі зрозуміли, що щось сталося. Сказали панові. Він занепокоївся. Лаяв Микиту, як це посмів він без дозволу взяти сани, дав наказ мерщій відчинити браму і напружено дивився. Слуги скупчились біля ґанку. Переляк і здивовання були на обличчях усіх. Але він перейшов у жах, коли спінені коні приїхали під ґанок. Візок був повний диких вовків! Люди шарахнулись набік. Крик, лемент, галас зчинився страшний. Бігли хто куди... Але візник і господар дому не розгубилися. Микита стримав великим зусиллям коней... А втім, вони були вже напів мертві від утоми. Господар пробіг до передпокою, а звідти до залі. Вовчиця, що радісно кинулась до нього, бо ж знала й любила його ще здавна, побігла за ним до залі, а за нею побігли юрбою інші вовки. Він миттю проскочив у двері з другого боку і замкнув їх на ключ. Микита зачинив двері від входу. Вовки опинилися замкнені в залі поміщицького дому.

Люди потроху приходили до себе. Перший переляк минав. Перенесли з візка до кімнати зомлілу панночку. Дві покойові дівчини натирали їй скроні. Так мені оповідали пізніше. Я прийшла до себе і почула постріл. Якийсь дикий рев пролунав зблизька. Я розплющила очі.

— Панночка зволять прокинутись! — гукнула радісно одна з дівчат. Але що це? Знову постріл. А дівчата шепочуться... І знову постріл. І так кілька разів... Я хотіла скочити з ліжка, зробила рух і від слабости впала на подушки.

— Що це? Хто це стріляє? — питала я схвильовано. Відразу я навіть не зрозуміла в чім річ. І раптом пригадала. Вовки!

— Вовки! Де вовки? — закричала я і почала знову зриватися з ліжка. В мене була гарячка.

Ввечері на кухні Микита вже двадцятий раз оповідав те саме: як на нас напали в полі вовки, і як це все потім сталося. Челядь посходилась довкола, і всі втупили в нього очі. Увага слухачів ще збільшувалась, коли оповідач доходив до того місця, як побачив у полі вовків.

— Мене аж затрусило, — казав він, і кожне слово доповнював відповідним рухом. — А вони все ближче, ближче... — Він оповідає, а всі навколо нього напружено слухають, дивом дивуються... Що з того, що пан на нього кричав, що без дозволу повіз панночку, і то так кричав, що аж стіни тремтіли, аж луна відзивалась у далекому лісі, а у Явдохи в кухні всі горщики попадали з полиць. Але те вже пройшло, а зате тепер... О-о! Микита мав тепер про що оповідати досхочу, аж до самої смерти. Тепер всі його поважатимуть, бо ж він — герой!

На моє бажання батько розказав мені кінець події.

Вовків постріляно.

Як? Усіх? І Вовуню! — Великий жаль відчула я. — Чому ж її не залишили? — Сльози закапали мені з очей...

— І Вовуню. Мусіли застрелити й її. Бо, якби відпустили на волю, вона знову могла б навести до дому вовків, і, хто знає, як би воно тоді скінчилося. Розумієш, чому мусіли так зробити. Ну, й клопоту ж ти нам завдала тоді! Аж згадати страшно!

Але я ніяк не могла з ним погодитись.

— Як її застрелили?

— У віконній рамі провертіли дірку і через неї постріляли з рушниці всіх вовків. Разом з Вовунею їх було девять. Було ж тоді стрілянини, переполоху на цілий дім! Що тоді люди

налякалися! Ну, та, Богу дякувати, минула лиха година! — докінчив батько.

Вовків постріляно; з ними загинула й моя вовчиця. Сердешна Вовуня! Такий сумний був її кінець. Вона мене ледве не загубила і вона ж врятувала мені життя. Вовки бачили як вона радіє й тішиться, лиже мене й візника, тому й не розірвали нас. Так закінчилася ця вовча пригода. А сталося це все тому, дітоньки, що Бог мене покарав, бо батька свого не слухала і недобра дитина була, — додала бабуся.

Діти сиділи без руху.

— Бабуню, а більше вовки до вас не прибігали? — спитав Петрусь.

— Ні, дитино, більше не прибігали. Ми вже більше не тримали в домі вовченят. Зате мали пізніше річну видру, а ще згодом лелеку і двох сарн, і малих пташок мали багацько.

— Бабуню, розкажіть про видру, — прохали Петрусь і Валя.

— І про лелеку тез!? — попрохала Маріянка.

— Ні, про лелеку не треба, краще про видру, — сперечалася Валя.

— Розкажу, все вам розкажу, дітоньки, і про видру, і про лелеку, і про малих пташок, але згодом. Вже пізно тепер, вам спати пора, вже цих оповідань на сьогодні досить.

Неохоче діти почали розходитись. Коли маленька Маріянка вийшла з кімнати остання, вона побачила у тьмі передпокою якогось звіря з палаючими, як вугілля, очима.

— Мамусю! — закричала вона і потім ще раз, і то так голосно і з таким жахом, що на крик її прибігли налякані мама і нянька. Пришкандибала, стукаючи палицею, бабуся. Маріянка притулилася лицем до стіни й хлипала.

— Маріянко! Що з тобою? Щось сталося? — питали всі.

— Там вовк! — не дивлячись, показувала вона пальцем до протилежного кута. Всі подивились туди. З кута доброзичливо й здивовано, привітно помахуючи хвостом, дивився на них приятель дому, великий пес — Каро.

Ю. Миколин

»Володарі країни«

(Робітництво в СССР)

Господарська революція минулого століття і велетенський зріст промисловости була не тільки революцією нашого способу життя, нашого світогляду і політичного ладу світу, але і революцією соціяльного укладу людства. Нова суспільна кляса — робітництво — за останні десятиліття нечувано швидко виросла на першорядну потугу й зайняла нині ключеву позицію в соціяльно-політич. житті світу! Так звана всевладність капіталу стала нині мітом, або стає вже ним, бо в боротьбі між робітництвом і капіталом цей останній примушений капітулювати і шукати компромісу з орґанізованим робітництвом.

Історія останніх десятиліть хочби у США дає яскраві приклади того, як робітництво поступово завойовує щораз нові ключеві висоти в житті держави. Це саме явище можна ствердити в ряді інших країн, навіть у тих, де робітничий рух не є ще належно зорґанізований і де ще капітал користується підтримкою державного апарату.

Паралельно з ростом ролі робітництва зростає й боротьба за цю нову суспільну силу поміж комунізмом і антикомуністичними силами. Треба подивляти, з якою майстерністю комуністи намагаються пролізти на провідні позиції в робітничому русі в усіх країнах світу, щоб у відповідній час мати змогу спаралізувати господарське життя країни і заволодіти цією країною.

Роля робітництва в совєтській державній структурі.

Найбільш атракційним гаслом комуністичної пропаґанди серед світового робітництва є твердження про те, що в комуністичному СССР робітники з селянами стали справжніми володарями країни, власниками всіх засобів виробництва, що мовляв, навіть є заґарантоване „найбільш демократичною у світі” сталінською конституцією.

Ті, хто жили і працювали в умовах сталінської конституції, знають з гіркого досвіду, як насправді виглядає доля совєтського робітника у совєтській державній практиці. Нам однак цікаво проаналізувати офіційні совєтські матер'яли, які виразно стверджують, що совєтський робітник став новим безправним рабом нового капіталіста-совєтської комуністичної держави.

Стратеґи російської комуністичної революції ще довго перед самою революцією ставляли головну ставку на російський робітничий пролетаріят як на єдиний елемент, що міг сприйняти і підтримати большевицькі кличі і програму. Так ще в травні 1907 року п'ятий з'їзд а за ним і всі інші з'їзди большевицької партії підкреслювали необхідність здобути ідейний вплив на робітництво і робітничі професійні спілки. Ця настанова виправдала себе в 1917-20 р. р. Російське робітництво і здеклясоване вояцтво фактично винесли комуністичну революцію на

своїх плечах і теоретично стали власниками всіх заводів і засобів виробництва, стали володарями країни.

Ролю робітництва, як єдиної на той час опори большевицької системи, підкреслював Сталін у 1921 році, пишучи, що „Російська СФСР і союзні з нею республіки мають тепер біля 140 міліонів населення. 80% з них — селяни. Для того, щоб керувати такою країною, треба мати за совєтською владою міцне довіря робітничої кляси, бо тільки через робітничу клясу і силами робітничої кляси можна керувати такою країною" (Сталін, Твори. V. ст. 13.).

Це виключне і упривілейоване становище робітництва було зафіксоване навіть у перших совєтських конституціях. Так, напр., ст. 25 першої конституції Російської СФСР 1918 р. визначала робітникам норму представництва на всеросійському зїзді совєтів по одному представникові від 25000 виборців, тоді як селяни мали лише по одному представникові від 125000 виборців. Робітництво у той час, коли ще совєтська влада не закріпилася, було єдиним надійним елементом, а крім того перед ним стояло важливе завдання: відбудувати і розбудувати промисловість, „догнати і випередити Европу" й здійснити те, чим похвалявся Сталін: „Коли посадимо СССР на автомобіль, а мужика на трактора — тоді хай попробують нас здоганяти шановні капіталісти, що похваляються своєю „цивілізацією". Ми ще побачимо, які країни можна буде тоді зарахувати до відсталих, а які до передових" (Сталін, Твори XII. ст. 135).

На протязі 15 років після „перебрання" робітниками влади знищено всіх „експлуататорів", криваво зліквідовано „контрреволюційну клясу глитаїв", побудовано нове суспільство „дружніх кляс" — робітництва, селянства і працюючої інтелігенції і в 1936 році, запроваджуючи нову „демократичну" конституцію, Сталін проголосив завершення будови соціялізму в СССР. Виглядалоб, що здійснено те, що патетично заявляв Ленін: „Змівши історичне сміття, ми тепер збудуємо величню і світлу будівлю соціялістичного суспільства. Твориться небувалий в історії тип державної влади, покликаної волею революції, щоб очистити землю від усякого роду експлуатації, насильства і рабства" (Ленін, Твори XXII, ст. 223).

Якаж роля робітництва у цій очищеній від „історичного сміття" „будівлі соціялізму"? Теоретично, починаючи від 1936 р., всі три суспільні кляси в СССР рівні за своїми правами і обов'язками. Однак цікаво звернути увагу на це, що кокетування Кремля з робітництвом як передовою клясою триває далі. „Робітнича кляса, як найбільш передова кляса в суспільстві, взявши в свої руки державне управління суспільством, використовує його в інтересах усіх працюючих, а в першу чергу — селянських працюючих мас... Совєтська робітнича кляса СССР в своїй істоті є цілком новою клясою, подібної якій не знала ще історія людства. Робітнича кляса СССР спрямовує під керівництвом свого авангарду — большевицької партії все совєтське суспільство до дальших досягнень на шляху до комунізму", пише офіційний совєтський підручник конституційного права („Советское государственное право" Москва. 1948 рік, ст. ст. 103, 109).

Згідно зі ст. 3 совєтської конституції, „вся влада в СССР належить до працюючих міста і села, представлених в совєтах робітничих депутатів". Однак маленька вставка в наведеній нами цитаті — „під керівництвом свого авангарду — большевицької партії", зясовує, що не робітники, а большевицька партія керує державою. Це видно і зі складу керівних виборних державних органів — совєтів. Так напр. у складі Верховної Ради СССР 1946 р. було у Раді Союзу 287 (42%) і в Раді Національностей 224 (34.1%) робітників; з тих 511 „робітників", згідно з офіційним совєтським ствердженням, 409 були службовцями партії, державних, господарських (також державних) чи військових установ, або „громадських" (державно-партійних) організацій. (Ананов. „Тріюмф совєтс. демократії" у журналі „Советское государство і право". Москва, 1946 р. ч. 3-4). Інакше кажучи, це були звичайні совєтські бюрократи а не робітники. Додаймо ще до того, що 84.4% депутатів Ради Союзу і 77.6% депутатів Ради Національностей (згідно з Анановим) були членами партії (тоді як партія обєднувала менше 2% всього населення) і відразу стає ясно, що не робітники і селяни, але група партійних бюрократів засідає у так зв. „робітничо-селянських" радах. Ми беремо тут лише сухі цифри і не говоримо вже про те, що ці ради, навіть коли б і дійсно складалися з представників робітників і селян і так не мали б ніякого голосу в умовах совєтської диктатури.

Закони соціяльної нерівности.

Захопивши управління державою в свої руки, „авангард робітничої кляси" залишив робітникам обовязок працювати. Ст., 12 конституції СССР говорить „Праця є в СССР обов'язком і справою чести кожного здатного до праці громадянина за принципом „хто не працює, той не їсть". В СССР здійснюється прінцип соціялізму: „від кожного за його здібністю, кожному — за його працею". Годі знайти більшу суперечність, як саме суперечність двох понять: праця — справа чести і праця за прінціпом „хто не працює — не їсть". Щоправда совєтська пропаганда намагається цей останній прінціп пояснити тим, що він нібито спрямований проти суспільних паразитів, визискувачів, які живляться з праці інших. Але вже принціп „кожному за його працею" вказує на те, що навіть ті, що працюють, не достають однакової винагороди і що капіталістична „дисципліна палки і голоду", проти якої колись виступав Маркс, в неменшій мірі застосовується і в „країні перемігшого соціялізму".

Тут ми натрапляємо на одну з ахілевих п'ят совєтської діялектики. Згідно з офіційним со-

вєтським вченням, соціялізм побудований на принціпі: „від кожного за його здібностею, кожному — за його працею", при комунізмі, який колись має прийти, діятиме принціп: „від кожного за його здібністю, кожному — за його потребою". Але вже в „Питаннях ленінізму" Сталін наперед заперечив здійснення цього принціпу, заявляючи, що „зрівнялівка" не має нічого спільного з комунізмом. „Марксизм виходить з заложення, що смаки і потреби людей не бувають і не можуть бути однаковими й рівними за якостю, або кількістю, ані в періоді соціялізму, ані в періоді комунізму". (Сталін, „Вопроси ленінізма" вид. II-е ст.. 470).

Ще авторитетніше і ясніше висловився Сталін в цій справі в розмові з письменником Емілем Людвіґом: „Джерелом зрівнялівки є селянський спосіб думання, психологія ділення всіх цінностей на рівні частини, психологія примітивного селянського комунізму"; (зрівнялівка не має нічого спільного з соціялізмом". (Сталін, „Беседа с Емилем Людвигом", Москва 1938 р.).

„Велика Совєтська Енциклопедія", видання 1947 р. недвозначно заявляє, що пропагандивні бальони про абсолютну не тільки політичну, але і економічну рівність у комуністичному суспільстві є блефом, пишучи: „І Маркс і Енґельс підкреслювали, що при соціялізмі існує лише формальна рівність: за однакову працю — однакова винагорода. Ця формальна рівність є по суті нерівністю, бо тут однаковий маштаб застосовується до різних людей, до людей з різними здібностями, різним умінням працювати і з різними потребами. Дістаючи винагороду за працю, люди тому можуть у дуже різнородній і неоднаковій мірі задовольняти свої потреби. У такий спосіб рівне право за своїм змістом являється правом нерівности. („Большая Советская Енциклоперия", Том „СССР" (Москва 1947 р. ст. 1113). Совєтська статистика старанно приховує всі дані про те, як далеко ця економічна нерівність сягає в СССР, але дані, які можна часом виловити з совєтських публікацій, вказують на те, що ця нерівність дуже велика. Так напр. на підставі даних „Большевика", пересічна місячна заробітня платня робітників у 1944 р. була 517 карбованців, тоді як інженер діставав 1200 карб., а директори підприємств — 3000 карб. і вище („Большевик" 1949 р. Т. 3). Розглядаючи ці подані цифри, треба брати до уваги, що пересічна заробітна платня робітників подана тут сильно перебільшеною. Вже напр. пятирічний плян 1946-1950 рр. передбачував „збільшення заробітньої платні робітників до 6000 крб. річно, тобто на 48% вище від 1940 р." Крім того треба мати на увазі, що ця так зв. пересічна заробітня платня включає в собі заробітки різних стахановців і ударників, яких оплачують у багато разів вище від звичайного робітника. Справня ж пересічна заробітня платня робітника, як можна робити висновок з совєтського законодавства про соціяльне забезпечення, є в межав 300 крб. у місяць.

Акордова праця і ударництво.

У жодній країні світу у такому розмірі не застосована виснажуюча акордова система праці як в СССР. За даними Великої Совєтської Енциклопедії у 1928 р. акордною системою було охоплено 57.5% вироблених годин, при кінці першої пятирічки — 63.7%, а при кінці другої пятирічки цей рівень наблизився до 75% (Б. С. Е. ст. 1117). XVIII всесоюзна конференція ВКП (б) в 1941 р. підкреслювала конечність „добитися того, щоб акордна і преміяльна системи у ще більшій мірі стали рушіями в справі підвищення продукційности праці". Після війни натиск партії на цю справу ще більше посилився і так напр. при кінці 1948 р. акордною системою було охоплено у підприємствах станкобудівництва — 71%, бавовняно-паперової промисловости 84%, а м'ясозаготівельної промисловости 92% („Советское трудовое право", Москва, 1949 ст. 203). Для ілюстрації еквілібристики совєтської пропаґанди напрошується тут цитата з того ж самого „Советского трудового права": „Особливо нестерпною для робітників є капіталістична акордна система, яка вимотує всі їхні життєві сили, створюючи фальшиве уявлення про те, що заробітня платня збільшується пропорційно до виробленого продукту... Соціялістична ж акордна система є найкращою формою поєднання особистого матеріяльного зацікавлення робітників з загально-державними інтересами. Вона не має нічого спільного з капіталістичною системою" (там-же, ст. 202-203). Стільки всього порівнання. Пригадується Артемовського Іван Карась: „Так — бачив, а так — не бачив".

Важливо підкреслити факт, що совєтське трудове законодавство не передбачує ніякого мінімуму оплати за працю. Так ст. 51 кодексу законів про працю Російської СФСР підкреслює, що „на випадок, коли робітник не виконає встановленої норми... йому платиться за кількістю і якістю виконаної ним продукції без забезпечення за ним будь-якого мінімального заробітку".

Базою для обрахунку заробітної платні є норми, встановлювані щорічно державою. Ці норми міняються з року на рік, „пристосовуються" до нових „технічних вдосконалень". „Без технічних норм", — писав Сталін у „Питаннях ленінізму", „неможливе плянове господарство. Технічні норми потрібні крім того на те, щоб підтягати відстаючі маси до передових" (ст. 502). Стахановський рух спрямований на перевиконування норм став черговим нагаєм для робітників, приводячи до постійного збільшування норм, при одночасному збереженні старого рівня заплати за норму.

„Принціп оплати від праці означає встановлення прямої залежности заробітньої платні від норми виробітку... Стахановський рух... відкинув перестарілі норми виробітку, примусив переглянути старі технічні норми, достосовуючи їх до досягнень стахановців" („Советское трудовое право", Москва 1939, ст. 39).

Теоретично норми встановляють самі робітники у так зв. трудових договорах, які кожного року підписує заводська спілка від імени робітників і дирекція з боку заводу. Тут, між іншим, советське трудове законодавство виразно підкреслює ролю робітників як покупної робочої сили а не як власника, стверджуючи, що трудовий договір є умовою „на підставі якої одна сторона (ця що наймається) дає свою робочу силу другій стороні (тому, що наймає) за винагородою" (Кодекс законів про працю, стаття 27), а „Советське трудове право" підкреслює, що тим, що наймає, в советському трудовому договорі, як правило, виступають державні підприємства (установи)" („Сов. труд. право", Москва 1949, ст. 123). Проте, згідно з советським трудовим законодавством, колективні трудові договори можуть бути підписувані щойно після одержання т. зв. директивних інструкцій міністерств і ЦК профспілок, а за місцевими заводськими профспілками забезпечене право тільки збільшувати в договорах визначені міністерством і ЦК профспілок норми, а ні в якому разі не зменшувати їх. (Див. „Сов. труд. право" Москва, 1949, ст. 169-170). Таким чином держава встановляє норми, які робітничі збори заводу „однодушно" „пропонують" вставити в коллективну трудову умову в найкращому випадкові без змін, а звичайно, як правило, „добровільно" підвищивши їх і зобов'язавшись перевиконувати їх у стільки-то відсотків.

100 років тому Маркс у „Капіталі" писав: „Капіталістичний вампір не випускає його (робітника) доти, доки ще лишається до висмоктання хоч єдиний мяз, єдина жилка, єдина краплина крови". Замініть слово „капіталістичний" словом „большевицький" і матимете чудовий образ висмоктування і експлуатації робітництва в СССР. Саме до такого висмоктування останньої краплі крови робітника зводиться советська система „економічного спонукування" шляхом акордної системи праці і стахановського ударництва з перевиконуванням норм. Наскільки це останнє є непопулярне серед робітників, свідчить факт, що держава примушена була взяти під спеціяльний захист стахановців. Так згідно зі статтею 69 Кримінального кодексу Української ССР „побиття або інше насильство щодо громадських активістів, ударників на підприємствах" карається ув'язненням до п'яти років, тоді як за такіж вчинки по відношенні до представників влади — ув'язнення лише до трьох років. Для самих же ударників крім різних орденів і грошових премій за ухвалою Центрального Виконавчого Комітету і Ради Нар. Комісарів СССР від 23 червня 1931 р. „створюються кращі житлові умови, даються в першу чергу спрямовання до будинків відпочинку, санаторіїв, дитячих ясел, та садків; щоб заохотити основні кадри робітників-членів профспілок і в першу чергу ударників на підприємствах... визначені диференційовані норми допомоги; розмір допомоги визначується в залежності від приналежности до проф. спілки, стажу праці й ударництва" („Сов. труд. право", Москва 1938 ст. 72). Як бачимо, советський робітник позбавлений рівности навіть у такому свойому елементарному праві, як право на соціяльну опіку.

Суд і закони проти робітника.

III-й Всеросійський зїзд Советів у 1918 р. проголосив як свою програму „знищення будь якої експлуатації людини людиною, цілковите знесення поділу суспільства на кляси, нещадне подолання експлуататорів, створення соціялістичної організації суспільства" (цит. за А. Я. Вишинським „The Law of the Soviet State" New York 1948, ст. 133). За тридцять років здійснювання цієї програми приватню експлуатацію людини людиною справді в СССР зліквідовано. Але на зміну приватньому експлуататорові прийшов новий жахливий експлуататор-вампір — держава. В умовах капіталістичної експлуатації людини людиною для покривдженого робітника існує ще третя сторона-держава, у якої він може шукати захисту і справедливости. Боротьба робітничих організацій за свої права в т. зв. капіталістичних країнах показує, що кінець кінцем держава примушена буває брати до уваги інтереси робітників і захищати їх перед капіталом. У СССР держава є власником капіталу і водночас є працедавцем і очевидна річ, що вона встановляє такі закони для робітництва, які їй потрібні та вигідні як власникові-капіталістові.

Одна із резолюцій XVI зїзду ВКП(б) виразно стверджує це підпорядкуванням інтересів робітника інтересам держави, заявляючи: „Добиваючись при укладанні колективних договорів поліпшення матеріяльного і побутового стану робітників... професійні спілки повинні якнайуважніше вивчати стан промисловости, трестів, господарських концернів і підприємств, враховуючи стан даного господарчого концерну й інтереси розвитку народнього господарства в цілому, яке є господарством робітничої держави". („Сов. труд. право", Москва, 1938, ст. 31). Найбільша зброя робітників проти експлуатації їх приватнім капіталом — страйки заборонені в СССР тому мовляв, що вони втратили свій сенс за нових умов, коли інтереси держави — капіталіста й інтереси робітника є нібито цілком тотожні. Теоретично за робітником збережене право передавати свої скарги проти адміністрації підприємства до суду. Але і суд є органом держави. „У нашій советській державі вжито заходи для того, щоб суд в дійсності був здійснювачем політики комуністичної партії і советської влади. Незалежність судів, про яку говорить 112 стаття сталінської конституції, не означає і не може означати їхньої незалежности від політичних справ", писав недавно „Вестник Московского Университета" (Том XI, 1950).

Герой одного з оповідань А. Чехова, сторож лікарні Нікіта вершком усякої досконалости вважає порядок і в імя того „порядку" немило-

сердно знущається над хворими, коли треба і коли не треба". У кремлівських Нікіт універсальною діягнозою на всілякі явища, що йдуть в супереч їхнім інтересам, є „контрреволюція" й „пережитки капіталізму". Цю діягнозу примінюється і до всяких конфліктів між робітником і керівництвом підприємства. „Основною причиною, яка викликає трудові конфлікти в соціялістичних підприємствах і установах в умовах поступового переходу від соціялізму до комунізму, є наявність пережитків капіталізму в свідомості окремих громадян" пише „Сов. труд. право" (Москва 1948, ст. 296).

Робітник — кріпак.

В умовах такої беззахисности робітників перед державою советський робітник перетворився не тільки фактично, але і формально-правно на нового раба, кріпака. Старинне правне окреслення кріпака „glebe adscriptus" (приписаний до землі) повністю покривається з теперішнім становищем советського робітника. 26 червня 1940 року постановою Верховної Ради СССР заборонено робітникам самовільно залишати працю на підприємстві. Згідно з цією ухвалою, робітник може залишити працю тільки за згодою адміністрації підприємства. Того ж самого року 19 жовтня президія Верховної Ради видала закон про право адміністрації примусово переводити інженерів, техніків і кваліфікованих робітників туди, куди адміністрація (міністерство) вважатиме за потрібне. 26 червня 1944 р. Президія Верховної Ради видала черговий указ, яким заборонено „самовільне залишання робітниками і службовцями державних, кооперативних та громадських підприємств, а також самовільний перехід з одної установи до другої". Як стверджує офіційний підручник для юридичних факультетів „Административное право" (Москва 1946, ст. 56), адміністрація зобов'язана дати дозвіл залишити працю в підприємстві тільки в таких випадках: перехід на пенсію з уваги на старість і при зарахуванні до вищого учбового закладу або середньої спеціяльної школи. Навіть молоді фахівці, випускники вищих і середніх спеціяльних учбових закладів, можуть дістати працю лише в підприємствах, до яких їх спрямує дане міністерство. До карної відповідальности (у випадку коли молодий випускник учбового закладу не з'явиться до праці призначеної йому міністерством, або знайде собі іншу працю — Ю. М.) притягаються молоді фахівці незалежно від того, чи вони діставали стипендію підчас навчання чи ні" („Сов. труд. право", Москва 1938, ст. 80). Приказ міністерства вищої освіти СССР від 10 червня 1948 р. передбачує в таких випадках кару не менше 3 років ув'язнення.

Ставши до праці в підприємстві робітник стає приписаний до підприємства, позбавлений будь якої змоги пошукати собі іншу кращу, або краще оплачувану працю. „Советське законодавство", пише „Сов. труд. право", не може не враховувати того, що серед робітників, службовців і колгоспників все ще існують окремі люди, які не звільнилися від пережитків капіталізму і тому спроможні порушувати дисципліну соціялістичної праці, як, напр., окремі несумлінні люди намагалися використовувати брак в сов. суспільстві безробіття... для вияву рвацьких тенденцій, для самовільних переходів з одного підприємства до другого в гонитві за кращим заробітком (в оригіналі „длинним рублем") для безкарних прогулів і т. д." („Сов. труд. право", Москва 1949, ст. 40).

Щоб спинити цю гонитву за кращим заробітком, крім згадуваних вже кріпацьких законів советська влада видала ряд конкретних приписів. Так згідно з указом Президії Верховної Ради СССР від 19 травня 1949 р. робітник може бути зарахований на працю тільки після предявлення ним трудової книжки, в якій кожночасово нотують дати прийняття й звільнення робітника з тої чи іншої роботи. Там де запроваджена пашпортна система, робітники мають предявляти свій пашпорт, в якому також відмічають кожночасно роботу, а в підприємствах особливого економічного значення адміністрація підприємства зберігає пашпорти робітників у себе, видаючи в заміну їм спеціяльні тимчасові довідки (постанова Ради Народніх Комісарів СССР від 10 вересня 1940).

У „Питаннях ленінізму" Сталін писав, що „найбільш знаменною річчю в соціялістичному змаганні є це, що соцзмагання приводить до повного перевороту в погляді людей на працю. Воно перетворює працю на справу чести. слави, відваги та звитяжства". Як видно, на протязі 15 років від часу написання цих слів, більшість советського робітництва все ще не сприйняла своєї невільничої праці як справи чести і звитяжства, бо інакше не було б законів про прикріплення робітника до підприємства і не було б відомого наказу Президії Верховної Ради СССР від 26 червня 1940, який карає 20-хвилинне спізнення до праці 6-ма місяцями примусових робіт. Ця суха стаття в советському робітничому законодавстві скриває за собою неодну людську трагедію в советській дійсності. Мало того, що робітник за 20-хвилинне спізнення примушений шість місяців каратися в концентраційному таборі. Його також позбавляють мешкання і таким чином родина опиняється дослівно на вулиці й без притулку, бо знайти мешкання в советських умовах це дуже складна проблема. Врешті робітник втрачає також автоматично не тільки свою дотеперішню роботу, але і увесь набутий стаж роботи. Відбувши свою 6-місячну кару, він мусить шукати собі роботу і починати від початку працювати на своє ґарантоване конституцією, право на пенсію, хоч він може у день свого „злочину" — спізнення до праці — мав уже за собою 20-літній стаж праці.

Не було б врешті постійного нагадування робітникам про необхідність дотримування трудової дисципліни, бо, як заявляє Вишинський, „будь-яке послаблення трудової дисципліни в

наших підприємствах, колгоспах і установах йде на руку ворогам соціялістичної держави. Проти тих, хто порушує советські закони, трудову дисципліну, партія і держава провадять непримиренну боротьбу" (А. Я. Вишинський: „The Law of the Soviet State", New York 1948, ст. 570). Які жорстокі форми ця „непримиренна боротьба" приймає, видно з указу президії Верховної Ради СССР від 15 квітня 1942 р., згідно з яким колгоспник, який не може виконати встановленого мінімуму трудоднів, автоматично позбавляється членства в колгоспі і присадибної ділянки. У свій час це не було вже такою великою траґедією, бо такий колгоспник міг піти шукати праці в промисловості. Однак тепер йому ця дорога закрита, бо саме, щоб припинити такий „самоплив робочої сили з села до міста" Рада Народніх Комісарів СССР видала 21 липня 1938 р. постанову про так зв. орґанізований набір робочих сил з колгоспів... Цей „орґанізований набір" є відновленою в 20-му столітті торгівлею рабами. Згідно з цією постановою, підприємства складають щорічно з управами колгоспів умови про „відпущення" потрібної кількости колгоспників до промисловости. Колгоспник позбавлений членства в колгоспі, позбавляється і можливости дістатися до промислового підприємства і для нього залишається лише єдиний шлях: як ледар бути вивезеним до Сибіру „на перековку".

Профспілки — орган державного поневолення робітників.

Ст. 126 сталінської конституції забезпечує робітникам „у відповідності з інтересами трудящих і з метою розвитку орґанізаційної самодіяльности і політичної активности народніх мас" право обєднання у професійні спілки. У вільних країнах світу належно зорґанізовані професійні спілки є могутньою зброєю робітництва в боротьбі за покращання умов праці і добробуту робітництва. Советські професійні спілки мають лише назву, перетворившись в дійсності лише в органи держави для керування робітниками в інтересі держави, а не в інтересі робітників. Від 1933 р. вони навіть правно перебрали ролю державного органу, коли було зліквідовано народний комісаріят праці і професійним спілкам було передано його функції. Це перетворення профспілок у державний орган було завершенням довгої боротьби за остаточну ліквідацію їх незалежности, проти якої виступав Ленін, твердячи що „в умовах соціялістичного будівництва не може навіть бути мови про будь-яку невтральність профспілок" і що „будь-яка пропаґанда невтральности є або облудним прикриванням контрреволюційности, або проявом повної несводомасти" (цит. за „Большая Советская Енциклопедія". Том: „СССР" Москва 1947, ст. 1746). Вже 10 зїзд ВКП(б) у 1921 р. прийняв у резолюцію тезу про те, що советські профспілки мають бути „школою комунізму". Цікаво між іншим відмітити, що навіть по зломанні опозиції в профспілках партія всеж таки не була певна надійности цієї „школи комунізму" і вжила заходи для того, щоб роздрібнити як найбільше профспілкові організації. Так у 1930 р. було 23 профспілки, у 1931 р. — 45, а вже у 1939 р. — 168, а в 1944 р. — 176 (Б. С. Е. ст. 1754).

Сучасну ролю советських профспілок найкраще характеризує ухвала 15 пленуму Всесоюзоного Центр. Союзу Проф. Спілок (ВЦСПС) у квітні 1946 р.: „Треба вважати головним завданням профспілок орґанізування багатоміліонових мас робітників до боротьби за виконання і перевиконання пляну відбудови і розвитку народнього господарства СССР... на базі соц. змагання". Тому укладаючи ніби-то в імені робітників коллективу умову з адміністрацією підприємства, фабрично-заводський профспілковий комітет має своїм завданням всіми силами допомагати виконанню і перевиконанню господарських плянів. „Колективний договір, конкретизуючи цей загальний обовязок, надає фабрично-заводським комітетам окремі конкретні зобов'язання спрямовані на допомогу виконанню і перевиконанню господарського пляну" („Сов. труд. право", Москва 1949, ст. 168). У зв'язку з цим, як далі пише „Сов. труд. право", обов'язком фабрично-заводських комітетів є переводити постійну акцію між робітниками за зміцнювання трудової дисципліни, за високоякісне виконання у визначеному речинці всіх продукційних завдань, перевиконаня їх, тощо. Іншими словами, фабр.-заводський комітет має бути (і таким він є) доглядачем, який стоїть постійно з нагаєм за плечима робітника.

Новий статут советських профспілок, затверджений Х-м зїздом профспілок СССР в 1949 р., стверджує, що „профспілки беруть активну участь в укладанні законів що-до продукції, праці, життьових, побутових і культурних умов і боряться за здійснення цих законів... ВЦСПС складає і подає до розгляду урядові законопроєкти що-до заробітної платні, охорони праці, соціялістичного забезпечення, побутового і культурного обслуговування трудящих" („Сов. труд. право", Москва 1949, ст. 59). Якого характеру ці законопроєкти центрального союзу профспілок (ВЦСПС) і на скільки цей центральний союз бере до уваги інтереси робітників досить згадати хоч би указ президії Верховної Ради СССР від 26 червня 1940 р. Цим указом „на пропозицію ВЦСПС" збільшено зобов'язуючі години праці й робочий тиждень. Коли в 1927 р. Центр. Виконавчий Комітет СССР запровадив був 7-год. робочий день, советська пропаґанда лементувала про „черговий доказ переваги советської системи над капіталістичною системою". „Вороги народу — троцькісти-бухаринці і їхні прихвостні всіми силами гальмували запроведження 7-ми год. дня" писали автори „Советського трудового права", виданого у 1938 р. Минуло два роки і партія стала на позиції тих же „ворогів народу", відновляючи 8-годинний робочий день. І

знову ж нове видання „Сов. труд. права” (Москва 1949) намагається доказувати, що мовляв „СССР завжди був і залишається країною найкоротшого в світі робочого дня”. Скорочуючи робочий день до 40 год,. капітал, мовляв, намагається водночас витиснути з робітників якнайбільше додаткової вартости за рахунок підвищення інтензивности праці. „Нормування робочого дня в буржуазному праві відзеркалює тенденцію капіталу до того, щоб перетворити все життя робітників у робочий час”. А от, мовляв, при соціялізмі, робочий час „набуває принціпіяльно інший характер”. „Він є тим часом, в якому трудящі здійснюють свої творчі здібності для добра соціялістичної батьківщини” (ст. 175, 176). Нема сумніву, що працюючи щонайменше 48 год. у тижні (звичайно всякі ударні кампанії цей час збільшують) без права змінити працю і в постійному напруженні за виконання і перевиконання високих норм, совєтський робітник добре відчуває цей „принціпіяльно ріжний” від робітників вільних країн характер своєї праці.

Для ілюстрації „досягнень” совєтських профспілок у ділянці правної і побутової опіки над робітниками можна навести таке: у 20-их роках робітники північно-кавказької залізничої сітки одержували на рік 52 безплатні квитки на проїзд до 150 км., 5 квитків на проїзд до будьякої станції цієї сітки і 3 квитки — до будьякої станції СССР.

У другій половині 30-х років ті ж самі робітники одержували лише один (на самітнього) або два (на одруженого) безплатні квитки для проїзду по СССР і то при умові що-найменше 3-х річної попередньої праці на залізниці.

Все так зване побутово-культурне обслуговування робітників профспілками зводиться до організації клюбів, „палаців культури”, „червоних кутків”, бібліотек, радіовузлів, кіноустановок, тобто всього того, що потрібне партії для тримання робітників під постійною контролею. За це все робітник обовязаний сплачувати профспілці 1% своєї заробітньої платні. Про дійсну ж побутову опіку нічого говорити. Про неї не думає партія і очевидно, не думають і профспілки. Про побутові умови совітського робітника знають добре ті, хто жив у СССР. З офіційних совєтських матеріялів лише іноді можна виловити деякі короткі, але характерні факти. Так напр. за Великою Сов. Енциклопедією (Москва 1947, ст. 1145) у Смоленську на 156.600 мешканців було до війни 365.000 квадр. метрів житлової площі, отже пересічно на кожного мешканця випадало по 2.3 метра площі.

Соціяльна опіка — насміх над людиною

Ст. 119 сов. конституції дає совєтським громадянам право на відпочинок, яке між іншим обезпечується „наданням для обслуговування трудящих широкої сітки санаторіїв, будинків відпочинку”, а профспілки забезпечують за своїми членами право користуватися ними в першу чергу. Цю статтю широко використовує совєтська пропаґанда для створювання в робітників інших країн враження про робітничий рай в СССР. Як в дійсності виглядає ця справа? За даними Совєтської Енциклопедії („Б. С. Е. — СССР”, Москва 1947, ст. 1756), в 1940 році в СССР було 853 санаторіїв і будинків відпочинку на 161.000 місць (за першим післявоєнним пляном п'ятирічки на 1950 рік мало бути 185.000 місць). У тому році скористувалися ними 2.250.000 осіб при наявности 30-ти міліонів лише робітників у СССР. Отже, якщо б навіть санаторіями і будинками відпочинку користувались виключно робітники і то за справедливим прінціпом розподілу спрямування, то і так кожен робітник (родини виключаємо) мігби скористуватись цим правом раз на кільканадцять років на протяг трьох тижнів. В дійсності до санаторіїв і домів відпочинку їдуть партійні і бюрократичні вельможі й люди, що особливо чимсь прислужилися для партії і влади.

Неменший галас здіймає совєтська пропаґанда у зв'язку з т. зв. правом совєтських громадян на матеріяльне забезпечення в старості, а також в разі хвороби і втрати працездатності, ґарантоване ст. 120 конституції. Совєтське законодавство про соц. забезпечення передбачує три групи інвалідности, а саме: 1 група — особи, що цілковито втратили працездатність і потребують догляду з боку інших осіб;

2 група — особи, що цілковито втратили працездатність, але не потребують посороннього догляду;

3 група — особи не здатні до систематичної праці в своїй професії, але які можуть використати свою частинну працездатність при іншій праці.

Відповідно до цього поділу, робітники, які зазнали покалічення підчас нещасливого випадку на підприємстві, отримують пенсію за таким порядком (подані відсотки місячної заробітньої платні, при чому однак ця остання не може перевищувати 3000 карбованців):

1 група — 100 % (отже максимально 300 карб. у місяць).

2 група — 75 % (максимально 225 крб.).

3 група — 50% (максимально 150 крб.). („Административное право”, Москва 1946 ст. 407).

Нічого ґоворити, що при високих совєтських цінах ці пенсії для інвалідів, які не тільки не спроможні працювати, але навіть потребують посороннього догляду, є лише гіркою насмішкою над тими скаліченими „володарями країни”. Цікаво звернути увагу на ліміт 300 карб., який вказує на те, що основна заробітня платня сов. робітників не перевищує 300 карбованців на місяць.

Ще траґічнішою є доля військових інвалідів, які були скалічені в боях і які до служби у війську ще не працювали. Ті з них, що живуть у містах дістають інвалідські пенсії за такою схемою:

1 група — 150 карбованців;
2 група — 120 карбованців;
3 група — 90 карбованців.

Ті ж, що живуть у колгоспах, одержують за таким самим розподілом по тридцять карбованців менше („Адм. Право” ст. 411).

Цих кілька прикладів „соціяльного забезпечення”, наочно ілюструють, що теза Сталіна, про те, що „найцінніше у світі це людина”, не має ніякого значення і застосування в СССР не тільки по відношенні до „ворогів народу” і „шкідників”, але навіть і тих, які ніби-то є пануючою клясою, володарями країни. Виборовши ніби-то свободу, совєтське робітництво фактично опинилося в стані справжнього первісного рабства, позбавлене всяких прав приковане до свого варстату під пильним оком своїх доглядачів з уряду, партії і профспілки. Трагедія совєтського робітника полягає однак не лише в цьому фізичному поневоленні. Совєтська система намагається вбити в ньому і душу і замінити її хемічним розчином Смоличевого доктора Ґальванеску, щоб зробити з робітника отого пролетаря, про якого пише Дж. Оруел у „1984”: „Вони родилися, виростали у водосточних канавах, йшли до праці у 12 році життя... Важка фізична праця, турботи за дім і дітей, дрібні сварки з сусідами, фільми, футбол, пиво... заповняли ввесь краєвид їхніх думок. Їх не було важко тримати під контролею. Декілька аґентів таємної поліції крутилися завжди між ними, поширюючи фальшиві поголоски і намічуючи та ліквідуючи тих, яких вони вважали спроможніми стати небезпечними... Не було побажаним, щоб пролетарі мали сильні політичні почування. Від них вимагалось тільки примітивного патріотизму, на який можна б було покликатися, коли треба було, щоб вони погодилися з довшим часом праці зі зменшеними харчовими пайками. Навіть коли серед них виникало невдоволення,... воно ні до чого не приводило тому, що, не маючи загальних уявлень, вони зосереджували свою увагу на дрібні окремі нарікання. Головне ж лихо звичайно проходило повз їхню увагу”.

Василь Косаренко-Косаревич

Походження назви »Русь«, »русини« і »русскіє«

(Закінчення)

Тепер стане ясно, чому масові гроби в роді Катина чи Вінниці обабіч демаркаційної лінії між союзними москалями і німцями по заключенні пакту в Москві 1939-ого року, а обабіч фронтової лінії між ними по 1941 р., наповнялись тільки трупами обох найбільших словянських народів, українського і польського.

Залишається тільки неясним, як ще можуть бути не тільки будьякі немосковські науковці, історики чи мовознавці, але навіть українські, котрі, не зважаючи на всі вказані повище факти та правди, що їм як фаховим знавцям повинні бути відомі, вважають доцільним продовжувати жувати русомітичні брехні і навчати їх як доґми щодо історії Сходу Европи взагалі, з народів українського та московського зокрема, навіть в останній Енциклопедії Українознавства. А переконається про те кожний, хто готов порівняти те, що сказано про Русь і про Україну тут підписаним, а що опублікували про Русь і про Україну пп. Шерех і др. Рудницький в Енциклопедії Українознавства. І то після того, як запропонував підписаний головним редактором Енциклопедії зійтися раніше всім заінтересованим фаховим науковцям і по вислуханні доповіді про найновіші досліди, як вгорі вказано, в академічній дискусії, де кожний мав би змогу оборонювати свої відхильні погляди, устійнити такі основні тези українознавства, котрі не тільки були би найправдивішими, але й водночас найкориснішими для українського народу, котрий в очах Заходу продовжує бути виеліменуваним з рямок Історії Сходу Европи і світа, бо під спільну назву „Росія” та „Росіяни” впихає він і надальше і москалів, і українців, і білорусинів. Що без відібрання з посідання москалів нашої дотатарської Історії Руси, яка ще всюди утотожняється норманістами і русомітиками з „Історією Росії”, ледве чи коли вдасться нам відібрати з їх посідання нашої русь-української землі. Що італійський Піємонт зміг мати повний успіх у своїх змаганнях до визволення цілої Італії та італійського народу від окупації чужинців, бо всі його окупанти були европейці, горді на свою власну історію. І вони задовольнювалися посіданням італійської землі та пануванням над італійським народом, але ніхто з них не посягав на присвоєння собі старої римської історії італійців і не утотожнював себе з Римлянами. Неуспіхи ж Мазепи та українського Піємонту в його змаганнях до визволення України й українського народу від окупації московського окупанта зумовлені тим, що цей окупант є монгольським азіятом без ніякої власної історичної цінности. І тому він не задовольнився посіданням української землі. Він, цей московський окупант, засвоїв собі також Історію Руси поневолених українців. Ось чому легко було Хмельницькому скинути ярмо польського окупанта, приналежного до европейства, а нікому не вдалось скинути ярмо московського окупанта, приналежного до азіятства.

Верхом неясности є вихвалювання в статті Шереха відігрітої Смаль-Стоцьким теорії в часі його служби німецьким расистам впродовж другої світової війни й окупації Гітлером України, населення якої — і то тільки українське —

призначене було до цілковитого вигублення в змислі постуляту Сахарова. Це ж в тому самому часі, коли Гіммлер шукав оправдання для расистівської політики в Україні, написав Смаль-Стоцький на замовлення і за платню Розенберґа книжку про вплив німецької мови на українську по-німецьки (1942). У ній мусів він давати своїм мовознавчим виводам також дотичне історичне тло. І ось дотично первопочатків української мови і впливу на неї з боку німецької підсунув він німецьким окупантам ось яку теорію про походження назви Русь та її носіїв: Панівні варяги були волоссям русяві, і з того пішла назва „Русь", а місцеве населення було волоссям чорне, і тому звано їх „чернь".

Іцю теорію поставив Шерех вище всіх інших в Енциклопедії, а УВАН в Канаді переклала її на англійську мову й розсилає як останнє слово українознавчої науки.

А підписаний ще й досі надаремно чекає на повідомлення про 75-літній ювілей НТШ у Мінхені з боку др-а Кубійовича, де згідно з його обіцянкою мала відбутися запропонована ним конференція співпрацівників Енциклопедії. Надаремно чекає він і на будьяку офіціяльну та річеву відповідь на його обґрунтований протест проти фальшивих і самогубних статтей Шереха про Русь а др-а Рудницького про Україну в першому зошиті Енциклопедії зараз по його появі.

У висліді задурманення та облахманення фальшивим мітом російства москалів мусить підписаний інколи більше і сильніше боротися за вилущення історичної правди та опублікування її з власними українськими, що походять з обох боків Збруча або живуть обабіч Атлантику, аніж з чужинними культурно-европейськимим, ба навіть американськими науковцями. Тому то повторює підписаний при оцій нагоді ще раз і публично свою пропозицію, зроблену Редакції Енциклопедії Українознавства ще перед виходом першого зошиту: Зійтися разом, вислухати найновіших дослідів, обґрунтованих доказовим матеріялом і в академічній дискусії устійнити основні тези українознавства. Таку саму пропозицію робить підписаний і всім чужинним історикам Сходу Европи, що визнають у науці право на свободу, аби устійнити основні тези щодо Сходознавства взагалі, а дотично московського та інших немосковських народів обабіч Уралу-зокрема.

Де є УНЕСКО або будьякий американський чи европейський університет або меценат науки чи інтересент політики, аби уможливив запропоновані конференції та академічні дискусії та опублікування їх вислідів?

Ось як можна створити найефективнішу зброю правди проти зброї русо- і совєто-мітичної брехні, з якою то останньою Кремль, Москва і московство в російській чи в совєтській масках загрожують світові. А ціна виробу такої зброї напевно була би меншою, аніж ціна виробу однієї атомової бомби, якою ніякої брехні не знищити.

В. Косаренко.

Гостинна Зустріч Вельмидорогого Гостя інж. О. Бойдуника

День 9. серпня 1952 буде довго-довго згадуваним і то милозгадуваним днем більш як двома сотнями активних в суспільно-політичному та громадському житті людей, які були на гостинній зустрічі довгоочікуваного гостя члена Проводу Українських Націоналістів і заступника голови Української Національної Ради з Европи, інж. О. Бойдуника.

Гостинне прийняття влаштувала йому в домівці 10-го Відділу ОДВУ та сама Організація Державного Відродження України, яка з кінцем двадцятих і в тридцятих роках гостила **найвищої** градації людей націоналістичних організацій УВО й ОУН, як сл. п. полк. Є. Коновальця, сл. п. сотн. Сеника-Грибівського, сл. п. інж. М. Сціборського та сл. п. інж. Ярослава Барановського — що зовсім слушно й гордо підмітив при відкритті цьої гостини заст. голови Центральної Управи ОДВУ п. В. Різник, який, виголосивши привітальне слово, побажав Гостеві щасливих успіхів у його задуманій праці на американському терені та якнайшвидшого повороту з усією українською еміґрацією на Вільну Україну, а наповнена заля людьми відспівала на повну ширину грудей „Многая Літа".

Тостмастером цього прийняття-вечора, що тривав від 8.30 до 12-ої год. вночі, був п. В. Різник і в тому часі запросив він 20 осіб до слова-привітань. Письменних привітів було около десятки, а саме від: Архиєпископа Мстислава, ред. Мишуги, ред. Стахова, з рамени „Народньої Волі", ред. А. Батюка з рамени Українського Робітничого Союза, ред. В. Шабатури — Народня Поміч, ред. Криштальського — „Народне Слово", п. О. Лотоцької — голови Союзу Українок, д-ра В. Галана, представника ЗУАДК-у, д-ра Паньківського, від СУНД і від п. Гр. Яремчука, представника „Українського Слова" на місто Ню-Йорк.

Вітали ВШ. Гостя представники старої, середущої та молодої генерацій. Вітання були навіяні щиросердешністю, яка може випливати тільки з надер грудей українських патріотів і

патріоток, що заступають на терені Америки, почавши від Української Національної Ради — найрізнородніші політичні, громадські та станові організації, як з Ню-Йорку й околиці, так і з інших міст.

Низку цих вітань від гостей започаткував голова Закордонного Представництва Української Національної Ради п. д-р. Степан Витвицький. Підкресливши велике значення вкладу праці інж. Бойдуника та його Організації, членом Проводу якої він являється, при координації й консолідації найновішої української еміграції, а зокрема при творенні Української Національної Ради на терені Німеччини в 1948 р. п. д-р. Витвицький висловив ясний погляд і безсумнівну надію, що Достойний Гість дібється величезних успіхів у переведенні заміреної праці, якої він піднявся на терені Америки. „Українська еміграція — це непіднятий скарб з землі, який хоче — прагне своєї **рідної влади,** та, яка хоче бачити представника цієї рідної влади. Цим разом вона Його — представника української влади — побачить, почує, та буде вдячна вона Йому і Українській Національній Раді за його побут серед неї.....” — сказав п. д-р. Витвицький.

Усі привіти були милозвучними; вони повівали родинним теплом, згодою, бажанням створити щось великого, могутнього..., вони висловлювали спонтанне стремління до створення одноцільного внутрішнього й зовнішнього фронтів, серед усіх визвольних груп і організацій так в Америці, як і по цілому світу, де тільки находиться українська душа.

Було багато привітів переплітаних особистими споминами з зустрічей з Гостем, чи то в підпіллі, чи в сусп.-політичному житті. І так ред. Кедрин-Рудницький згадував про невиконану ним, а пляновану інж. Пойдуником поїздку до Ротердаму в цілі повідомити полк. А. Мельника, щоби після похоронів тлінних останків сл. п. Є. Коновальця, цей не вертався більше на Західно-Українські Землі. Але ту місію виконано інакше.

В дальшому ред. Кедрин-Рудницький, згадуючи про висловлену, попередніми співбесідниками, нашу політичну розсвареність, підкреслив, що вона між нами мінімальна, та для прикладу звернув увагу гостей на двох наших науковців, які на конгресі УКК були, здавалося непримиримими ворогами, а сьогоднішнього вечора сидять вони обидва поруч себе і розмовляють з собою, та ще напевно будуть почерзі вітати Гостя. І в цьому моменті вибухнув радісний на залі сміх, коли всі присутні побачили ПП. Проф.: Чубатого і Ветухова, що гуторили між собою.

На особливе підкреслення заслуговує привіт п. В. Новицького, голови ДОБРУС-у, в якому пригадує він інж. Бойдуникові глибокозаконспіровані сходини, що відбулися в Києві 1941 з рамени ОУН. „Нас було там сотнями, між реферуючими про важливі справи національного освободження, були і Ви; тоді ані я, ані інші не знали Вас і Ваших друзів ні по титулах, ні по імени. Сьогодні Вас пізнаю”... говорив вітаючий. „Багато з нас там присутних посвятилося тій ідеї і праці, яку Ви тоді намітили; багато з нас згинуло з рук німецьких катів-ґестапівців, але й багато їх залишилося на рідних землях, щоби продовжувати намічену працю, щоби наблизити визволення Україні. А працюють вони серед большевицької дійсности без шуму і крику. І булоби добре, як би про них якнайменше говорити, ц. зн. залишити їх в спокою”... говорив п. В. Новицький. А далі висловив він серіозне твердження, що ті люде невідклично працюють й тепер в підпіллі, як члени ОУН, яка їх повязала і вложила їм цей солодкий тягар на їхні плечі, так що ніхто не сміє собі монополізувати революційно — визвольні змагання, та поборювати працю в тих революційних діях інші організації, чи угрупування, бо революційні дії належать до **цілого українського народу.**

Дуже прихильні слова в сторону українського націоналізму висловили: п. міністер К. У. Ю. Ревай, як представник УКК, проф. М. Чубатий від НТШ., а від ОДУМ-і п. Колтунюк, деклеруючи при тому свою і своєї Організації співпрацю — плече об плече!

Коли немає змоги з технічних причин переповісти змісту промов і решти вітаючих, то бодай належить згадати, що такі мали місце і їх виголошували такі ВШ. П.П.: Генерал Загродський, Проф. Ветухів, д-г А. Шекерик, Д-р. Калина-Лисяк, Д-р. М. Шлемкевич, п. В. Черватюк, Д-р. ред. Демедчук, д-г Я. Гайвас, дир. І. Поритко, ред. Шатун, студ. Середович.

Зокрема було би дуже великим гріхом, якщо б поминути й не підкреслити привітів представниць нашого організованого жіноцтва, а саме: ВШ. Пані Сенаторки Мілени Рудницької, від „Матірного Союзу Українок” та ВШ. Пані Анни Гладунової, голови „Українського Золотого Хреста”.

Пані М. Рудницька, як голова Мат. Союзу Українок на Рідних Землях в минулому, а під сучасну пору на американському грунті, як велика політична діячка, а таких наша політ-історія мало досі зареєструвала, — зложивши привіт з побажаннями нашому Гостеві, як представникові ОУН, та УНРади, задеклярувала своє непохитне становище за УНРадою, але при цьому висловила свій і своєї організації жаль з приводу цього, що в складі УНРади немає представниці українського жіноцтва, та прохала переказати Президії УНРади, щоби ця ошибка при майбутній Сесії УНРади була направлена.

Коли вичерпалася ліста привітів, п. Різник попросив до слола ВШ. Гостя, а цей у своїй хоч короткій, але змістовній і ядерній промові розгорнув питання революційно-визвольних змагань під сучасну пору на Рідних Землях, та ствердив їхнє існування в двох формах: 1) підпільно-революційній, цеб то в рядах ОУН і 2) явнореволюційній, це є в рядах Української Повстанчої Армії (УПА). При цьому підкреслив, що звязок з Краєм, який дуже часто при-

ходиться окуплювати кровю, ОУН має, що можуть підтвердити звіти по звязку з місяців березня і травня 1952 р.

В дальшому висловився Гість за плянуванням обняття влади Українською Національною Радою на випадок переможного походу для привернення Суверенности Української Держави з р.р. 1917-19., а передумовою обняття влади — це обєднання всіх українських політично-дипломатичних сил за кордонами України під проводом Української Національної Ради та створення одного боєвого фронту на Рідних Землях. Праця УНРади з хвилиною вступу на Рідні Землі, — мусить іти в трьох напрямках: 1) боєвому, щоби опанувати повнотою країну збройними силами, 2) адміністраційним, — щоби виконати владу на кожному відтинку і в кожній ділянці, 3) господарському, щоби наладнати мирне функціонування господарства України і її населення.

Щоб це осягнути УНРада мусить вже тепер підготовляти відповідний апарат за кордонами України.

За цих пару щирих слів присутні нагородили Гостя рясними оплесками. Ряд промовців закінчив голова 10-го Відділу ОДВУ, п. Є. Новицький закликом до збірки на Боєвий Фанд, наслідком чого зібрано 156.50 дол. На цьому закінчено цей милий зустрічний вечір.

Ярема

Українська Стрілецька Громада в Канаді (21-ий З'їзд)

В днях 28 і 29 червня 1952 року відбувся 21-ий Зїзд Української Стрілецької Громади в Канаді. Неодному, необізнаному зі справою, може й дивно буде, що українська комбатантська організація відбула 21 зїздів та започаткувала 25-ий рік свойого існування і дії.

Існування УСГ — це вислід чверть століття праці тих, що колись за Україну воювали, а відтак в Канаді взялись за іншу працю, щоб помогти Україні добути волю і виконати те, що на них колись вложила присяга вірности Україні.

Дня 23 січня 1928 року з ініціятиви 8 бувших вояків української збройної сили закладено було УСГ. Ініціятори мали перед собою величну візію майбутної вільної України, віру в Україну. Вони відразу розгорнули таку активність, що в скорому часі поставила була в тінь всі інші організації українців в Канаді, що в основному спирались на католицьку чи православну церкву і в меншій чи більшій мірі були під їхніми впливами. Життя під впливами церков витворило було специфічну атмосферу замкнености в собі. УСГ відкрила оті замкнені двері для всіх українців без огляду на віру і обряд. Повіяло новим духом по українській Канаді. Вже рік 1929 дав до УСГ 251 нових членів, рік 1937 дав 106 нових членів ітд. Лише воєнні обставини припинили були розвій УСГ, бо вони не були прияитливі для національних українців. В роках 1947 до 1949 УСГ пережила кризу „бути чи не бути". Вийшло побідником гасло „бути". Почався новий період в житті українських комбатантів.

Поява організації типу УСГ започаткувала в Канаді модерне українське відродження націоналістичного типу. Подібне відродження українства в Европі завершилось було створенням Організації Українських Націоналістів. Ідеологія українського націоналізму стала ідеологією УСГ. Вона в початках мала 26 відділів, які в ході часу через переселювання членів в інші місцевості перемінились в 12 відділів та більшу кількість пунктів, де живуть поодиноко чи малими групами члени УСГ. Організація була тим чинником, який включив українців в Канаді у визвольний фронт України.

21-ий Зїзд УСГ відбувся нормально. Обемистий порядок денний виконано як слід під керівництвом голови Зїзду п. В. Гультая та його помішників пп. Іваницького, інж. Волчука та Ю. Гвоздулича. Вшановано память 81 померших членів організації. 16 делегатів з місць та 56 гостей брали активну участь в нарадах. Вибрано новий провід організації в складі: голова В. Гультай та його помішники: Л. Григоріїв, М. Селешко, Д. Ріпак та Й. Нецкар. В Провірну Комісію увійшли: Й. Кобзар, С. Бабій та Л. Кулеба. Зїзд виніс цілий ряд рішень внутрішного порядку та такі резолюції:

Зїзд УСГ вітає щиро всіх тих, які чинно беруть участь в боротьбі за волю України, зокрема Українську Повстанчу Армію та українських підпільників на рідних землях та Провід Організації Українських Націоналістів і її голову полковника Андрія Мельника.

Зїзд вітає керівника військового ресорту Виконного Органу УНРади і заступника голови ПУН генералхорунжого М. Капустянського та його співробітників.

Зїзд УСГ пересилає щирий привіт УНРаді та її Виконному Органові та всім українцям в Україні чи розсіяним по світі.

Зїзд вітає всі українські комбатантські організації світу та взиває їх високо держати прапор української волі аж до моменту, коли вони зможуть його передати в руки побідної української збройної сили в Києві.

Зїзд пересилає свій привіт активним бійцям тих народів, що в спілці з Україною стоять на фронті в затяжній боротьбі з відвічним ворогом вільного світу — Росією та її комуно-імперіялізмом.

Зїзд взиває всіх бувших вояків-українців, що тепер в Канаді вступати в ряди УСГ як найстаршої української комбатантської організації в Канаді. В рядах УСГ вони зможуть організуватись по прінціпу формацій військової служби. Обєднаним фронтом скоріше дійдемо до мети, як розєднані на велику кількість дрібних і слабих організацій. Коли всі будемо обєднані в рядах УСГ, з нами будуть більше рахуватись в позаукраїнському світі. Шлях до вступу в ряди УСГ вільний для всіх українських вояків всіх часів і всіх формацій. Радо вітаємо всіх в наших рядах!

Кромі того в постановах внутрішного порядку Зїзд доручив кожному членові УСГ до чергового Зїзду УСГ приєднати до УСГ бодай одного нового члена. Дальше Зїзд доручив всім членам УСГ стати в ряди членів Українського Визвольного Фонду (одноцентового) і оподаткувати себе найменше одним центом денно на потреби визвольної боротьби на українських землях. УСГ покликала була УВФ до життя ще в році 1935 і організація діє до нині як самостійний чинник української дійсности в Канаді. Згідно з рішенням Зїзду відділи УСГ мають стати членами УВФ з оподаткуванням чи то по одному центові за члена чи по $ 5.00 місячно.

Звіти Головної Управи УСГ виявили інтересні цифри з життя організації. Коли в році 1947, в часі кризи в УСГ листування характеризувалось цифрою 77, торік 1951 дав цифру 1456. Зріст членства: 1949 рік — 28, 1950 рік 70, 1951 рік 48, а перша половина року 1952 дала вже 64 нових членів УСГ. Коли в році 1947 лише яких 10% членів УСГ уважали себе активними, то на початку року 1952 вже коло 60% членів уважають себе активними в організаці. Через УСГ перейшло досі 1550 членів. З того викинено з УСГ 63, померли 81 ітд. і тепер УСГ нараховує 1345 членів. Між ними є 828 таких, що мають вже 20-літній стаж приналежності до організації. Вік членів сягає від 27 до 83, в тому до 50 року життя 507 членів з 18 старшинами. Всіх старшин УСГ має 81, в тому 1 генерал. Ген. В. Сікевич помер дня 27 липня 1952 року. Органічно приходить відмолодження організації вступом нових членів-військовиків регулярної служби, що в сучасній еміграційній дійсності являється чи не одиноким позитивним елементом в кожній організації, бо розуміють громадську дисципліну та військове діло.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляється ВШ. наших Читачів, що стаття про 5-ий Конґрес Американських Українців появиться в слідуючому числі нашого журналу.

Редакція „С. У."

Акція помочі інвалідам, яку веде УСГ дала в періоді 1950/1951 $ 2416.80, а в періоді 1951-1952 $ 2946.59. Акція помочі вдовам по наших Вождях сл. п. Отаманові Петлюрі та полковникові Коновальцеві дала в році 1951 $ 939.38, а в році 1952 до початку липя $ 920.41. Зі звітів відділів на місцях видно, що УСГ в підзвітному часі влаштувала 282 підприємств чи то самостійно чи до спілки з УНО.

На Зїзді було кромі усних ще 27 писемних првітів, в тому від Організації Українських Націоналістів, від Української Національної Ради, від Української Національної Гвардії, від пані Петлюри, від пані Коновалець. Обєднання Українців у Британії, Української Національної Єдности у Франції, Відродження Аргентина, Союз Інвалідів, Хліборобсько-освітній Союз з Бразилії, Обєднання Вояків з Америки ітд. Інж. О. Бойдуник вітав Зїзд від Проводу Організації Українських Націоналістів, а бувший федеральний посол А. Глинка розказав приявним, що його заставило приєднатись до українського націоналістичного руху в Канаді.

Дух часу покликав в Канаді і інші комбатантські організації до життя. Деякі пробудились під подихом часу з довгорічного летаргічного сну. Це явище конюнктури. Одинокою досі, що виявила життєздатність — це УСГ. Це було діло органічне, а не штучний соломяний вогонь, що нині горить, а завтра по ньому сліду не має. Повільний зріст УСГ є запорукою її органічности і того, що перед нею довге і світле майбутнє.

На Зїзді обговорювано багато важних справ: інвалідська акція, акція помочі вдовам, регістрація українців, що поклали свої голови в обороні Канади, окрема відзнака УСГ на зразок відзнаки Союзу Українських Ветеранів в Европі, що вже набрала права громадянства в цілому світі і нині символізує єдність українських комбатантів всіх часів і всіх формацій, Альманах УСГ з приводу її 25-ліття (Альманах з приводу 10-ліття на вичерпанню), ювілейний зїзд УСГ в році 1954, пропамятну таблицю для померших членів УСГ, закладення дому ветеранів, деб на старі літа могли проживати ті, що знеможені боротьбою і життям, потребують спокою, практичний вишкіл членства в рядах резервової армії Канади ітд.

Позатим запроєктовано новий статут УСГ на базі парламентарної грамоти-закону з року 1950 для УНО і Братніх Організацій (в тому і УСГ). Старий статут змодифіковано в тому напрямі, щоб до УСГ уможливити вступ всім українським воякам всіх часів і всіх формацій, щоб по можливості якнайширше охопити Канаду сіткою пунктів, гуртків і відділів, щоб члени могли організуватись на прінціпі формацій воєнної служби в брацтва ітд.

Рішено до спілки з УНО розраховувати бюджет УСГ на базі по 25 центів від члена на тиждень. Відділам залишено свободу, як вони будуть його сплачувати, чи з власних засобів чи з членів стягати.

Майно організації виносило в кінці року 1951 $ 770.48. Гроші ці вложені в українській інституції, які їх потребують.

ГУ УСГ втримувала звязок з всіма українськими комбатантськими організаціями світу, а через відповідні чинники в Европу вона мала посередний звязок з Україною і тими, що нині ведуть активну збройну боротьбу за волю України.

Зїзд відбувся в діловій атмосфері і без зайвих говорень. Він поклав і відділам і Головній Управі завдання, які треба виконати і про них звітувати літом 1954 року на ювілейному Зїзді УСГ. На тому ж Зїзді буде зроблено основний підсумок праці УСГ за 25 літ її існування і дії як для України так і для української спільноти в Канаді.

М. Селешко

М. Тарнавський

Бєліцкі, Рефлекції, Лободовскі...

Перед нами польський двотижневик „Мисль Польска" з датою: Лондон, 1 червня 1952, — в якому на першій сторінці опублікована доповідь польського еміграційного політика п. Т. Бєліцкого.

Ця доповідь була виголошена в Боффало, ЗДА, 11 травня б. р.

Переглянувши написане чи пак в уривках друковану доповідь п. Бєліцкого, що була виголошена з приводу усамостійнення Західної Німеччини, хочемо навести деякі цитати, щоб український еміграційний загал уявляв собі, якою короткозорістю грішить польська політична верхівка на еміграції, і як знову відроджується серед неї тип хвацького та невмірущого Заґлоби, включно з вимахуванням наосліп шабелькою тоді, коли Заґлобу з повязкою на очах замкнули в хліві. Та ось цитати:

„...Що робить Росія не знаємо, але знаємо одне, що слаба Польща заохочує Німеччину і Росію до аліянсу — сильна і кріпка Польща розділює Німеччину і Росію. Для того боремося за Польщу в кордонах Одри і Ніси на заході, і лінію трактату рижського з Львовом і Вільном на сході".

„...Справа простору державного є для нас справою надзвичайно важною, стиснені між Росією і Німеччиною не зможемо відогравати незалежної ролі, розділюючи ці дві заборчі імперії. В нашому ґеополітичному положенні між сходом і заходом мусимо дбати про те, аби народ наш сидів на відповідній великій території. Інакше матимемо незалежність тільки з назви. Звідси не вільно гандлювати нашими землями. Всі поляки в краю і на еміґрації стоять твердо на ґрунті границі Одри і Ніси, і не дозволять торгувати нашими землями..."

А дальше:

„...замість хвилюючого положення в справі західніх кордонів Польщі, було б ліпше, як-би Захід, йдучи до політичної офензиви, висунув питання звільнення з радянської неволі країв (чому не держав і націй? М. Т.) за залізною занавісою з Польщею на чолі.

Маємо не що інше а таки справжнього Заґлобу, що з замкненими очима й зв'язаними руками — вимахує шабелькою. Справді, яка ж короткозорість і наївність польських еміґраційних політиків. Жорстока, реальна присутність російського і знову відживаючого німецького імперіялізмів, нічому поляків не навчила. Шовіністичне мислення, без жодної конфронтації з життєвою дійсністю, ставить до решти під знак запитання існування Польщі взагалі. Є ж бо вона, оця „Польща в перспективі" підкидним м'ячиком між двома імперіялізмами, з яких ані один не скриває своїх плянів відносно Польщі. Польська визвольна думка блукає манівцями, а передчасне ділення ведмежої шкури, знов приводить нас до моменту, зза якого полякам так дуже не везло в здобуванні й вдержанні своєї державности.

Ми не маємо заміру розглядати справу „західних польських земель", бо це не наша справа. Нас безпосередньо доторкають зазіхання поляків на Західно-Українські землі, тимбільше, що поляки в майбутньому тратитимуть даром час, папір, гроші, а може й живих людей для цього, щоб знову ці землі займити. Полякам сниться ягайлонська доба, часи середнєвіччя, коли можна було безкарно господарювати в Україні. Та навіть тоді, й поляки це знають, безліч повстань, та врешті визвольна війна, перемінили Україну в закроване побоєвище. Наскільки від ягайлонської доби змінилася ментальність української людини, наскільки зросла її національно-державна зрілість — не приходиться й говорити. А полякам варто б це знати.

Факт, що в 1918-20 рр. при допомозі Антанти Польща поділилася українськими землями з комуністичною Росією — був траґічним теж для Польщі. Відносини на сході Европи зза відсутности української держави мусіли розвиватися так, як вони розвинулися згодом. Насильна окупація західно-українських земель, зв'язаний з цим національний і соціяльний утиски — скінчилися, а Польща опинилася під чоботом того самого наїздника, що з ним так часто ділила українські землі — Росією. Сьогодні аж смішно виглядають пляни поляків супроти західно-українських земель, пляни повороту туди й відновлення окупаційного статусу з перед чотирнадцяти років. В двадцятому сторіччі, при такому прискореному розвитку політичної думки, лише божевільному може прийти на

думку колонізаційні проєкти в центрі Европи. Двадцятьчотири роки польського панування в Україні — це одна велика й крівава епопея мордів, грабежей, визиску й знущань, і в тому відношенні поляки не далеко відбігли від колишніх своїх спільників — московських большевиків. Різниця хіба та — що поляки не мали Сибіру, й розправлялися з українцями на українській землі. Большевики під напором національної стихії, й бажаючи використати українські аспірації в вигідному собі напрямі, створили фіктивну українську республіку. Поляки, більш відкриті в своїх плянах, не дали Галичині автономію, що її зобов'язані були дати рішенням ради амбасадорів. Вони силою ввели польську мову в школи на українській національній території, не дозволили відкрити український університет у Львові, вигнали українську мову з льокальних урядів, не допускали українців до високих і середніх шкіл, одним словом, так само вперто як москалі — практикували денаціоналізаційну політику.

Який вислід тієї „політики"? Підсумки її зроблені в недавно випущеній польськими організаціями книзі „Чорна книга" українських злочинів. Книга видана в англійській мові, й має переконати анґломовний світ, що українці це професійні злочинці, й як такі повинні бути віддані в майбутньому під польську кураталю. Та книжка ця як на зло, зробить злу прислугу полякам. Вона усвідомлює анґломовний світ, до яких розмірів виросла ненависть до Польщі й поляків в українського народу, й що українці не завагаються перед ніякими погрозами, й зроблять все, щоб польське панування в Україні не мало місця. Чи поляки уявляють собі наприклад, що б то діялося сьогодні, коли б на випадок змін на сході Европи, вони попробували лізти на українські землі? Ми є певні, що після такого експерименту, треба б їм було видавати не одну а десятку „чорних книг".

Польська еміґраційна преса ласо використовує найменший крок з української сторони, якщо цей крок йде в тому-самому напрямі, в якому веде свою юдину роботу Гуляй. І так польська еміґраційна преса передрукувала чимскоріше приватно-ґешефтярські статті п. З. Пеленського з „Українця-Часу", в яких еміґраційний бандерівець пише, що мовляв „були добрі часи в Польщі, бо посол Мудрий мав „честь" розмовляти з польськими міністрами".

Ми не будемо твердити зараз-же, що в постаті п. Пеленського бачимо п'яту колону польського імперіялізму серед українців, бо за його писанням не йдуть ні люди ні дії. Та п. Пеленський нічого вартого уваги не сказав, бо таку саму „честь" мали й посли в підмосковській окупації. Вони теж мали право розмовляти на теми „совіялістичного будівництва" в Україні з самим Сталіном. Чого варта ця „честь" не треба хіба казати.

В основному, та в певних відношеннях, й поляки й москалі діяли однозгідно, коли йшло про ліквідацію й розпорошення українців. Большевики вивозили й вивозять з України українське населення, й розміщують його в Сибірі, Казахстані та в інших азійських посілостях. Поляки експерементували денаціоналізацію без переселення людности. Вони насилали в українські села кольоністів, бо тільки кольоністи могли користати з парцеляції панських фільварків. Український селянин не мав можливости з парцельованих дібр користати. Так виникла пацифікація, терор і Береза Картузька, та поголовне зубожіння української людности. Рівночасно, крім кольонізаційної політики супроти українського села, Польща посилено польщила українські міста, розбудовуючи в них заборола польської окупаційної культури. Дбайливий і об'єктивний дослідник не знайде нічого захоплюючого в польській окупаційній системі на ЗУЗ. Коли бувший стратеґ УНДО-ння й редактор „Шляху Нації" п. ред. Пеленський захоплюється українськими можливостями під польською окупацією, то йому не мусимо дивуватися. Він-же й публічно відстоював „нормалізаційні" редути, й апробував польську імперіялістичну політику в Західній Україні. Та ми мусимо з рівною відвагою викривати українських русотяпів і польонофілів. Розбишацька політика польських культуртреґерів в Західній Україні взорована була на російських зразках, й всі польські політики, зокрема Станіслав Ґрабскі й Роман Дмовскі, проголошували без заікнення — політику смирення й приборкування українців в тісному порозумінні з росіянами. Тяготіння до історичних аналогій не зміняв навіть факт перебування Наддніпрянщини в володінні найбільшого ворога людства й цивілізації взагалі — большевицької Москви. Ненавість до українців переросла почування інстинкту самозбереження.

Польщі й полякам немає поворотної дороги в Україну. Вони тільки у Львові мали штучно витворену польську перевагу. Сьогодні популяційний розвиток Львова не йде в користь ні українцям ні полякам. Москва насилає там своїх довірених людей, а втім випрятує челюсти Азії й пересуває людські масиви в сторону України. Цей повільний процес має скінчитися створенням нації-конґльомерату, різношкірних людей, духово окупованих Москвою. Та все-ж ревіндикаційна політика з українського боку буде природнім явищем, тоді як поляки знову стараються відтворити своє неславне історичне минуле, а як так, то їм треба йти в Україну знову в ролі чужинців-окупантів. Тільки непритомні фанатики серед поляків можуть повірити в те, що колинебудь ще вдасться Польщі й полякам посісти у українські землі. Ненависть породжена в запеклій боротьбі за животіння — міцніша зброї. Вона переможе без огляду на те, хто поляків в їх зазіханнях на українські землі не попиратиме.

Мрії Лободовського про поворот кольоністів в Україну — це мрії відтятої давно голови. України ці панове не знають, а надто не знають сучасної України. Ледви чи зможуть поляки оборонити свої надбання на Заході, й ми цього певні, що „земє одзискане" треба бу-

де повертати таки Німеччині. Навіть аліянти починають числитися з життєвим реалізмом, і замість полохливих і чванькуватих поляків, воліють мати кільканадцять чи відтак кільканадесять німецьких дивізій, по свойому боці.

Расовий спосіб думання п. Беліцкого відносно українців, і про те, що їм, а теж іншим народам Центральної Европи потрібний старший польський брат — відгомоніла пісня.

Зокрема українська нація настільки державно-зріла, що має всі дані бути незалежною державною одиницею. Живемо в 1952 році, й стоїмо в обличчі тотальної розгри за майбутнє людського роду. Поляки мусять напружити всі сили, й ледви чи при напрузі всіх сил — зможуть відстояти свої сучасні західні кордони. Може тому, власне знаючи що західні кордони хвилева авантюра, без реальних основ, поляки й кидаються в українську сторону, шукаючи простору й своєрідного відшкодування за згори передбачену втрату „відзисканих земель". Та це знову ж лише мрії, бо чому українці якраз мають терпіти на цьому, що поляки мусітимуть звернути Німеччині — забрані тимчасово землі. Для поляків тут одинока добра порада. Обмежити свої амбіції до корінно польських земель. А для визначення польського простору розселення вжити історичного й етнографічного принципу, що єдино оправданий. Мрії й хворобливі уявлення — принесуть полякам лише шкоду.

Більше чуйности!

...„В траґічєскіх условіях нашєй ґеоґрафіі, наша общерусская власть должна проявлять возможний максімум осторожності: то — єсть Лєніних і Сталіних, — **а также Петлюр і Коновальцев** вєшать заблаґовремєнно..."

(**„Наша Страна",** № 15, Арґентина)

...„Українська революційна демократія це той погребник, **що закопує в одну яму** ідеологів комуністичного привиду й фашистівського трупа... Отже може туди потрапити й Марко Антонович і редакція „Самостійної України".

„Вісник українських революційних демократів", ч. 3-4.

Це є світогляд Москви. Москви червоної і чорної. Москви Грішек Распутіних і Москви Сталіних з мафіями п'ятих колон. Москви доби, шибениць, куль в потилицю і, як завершення — ям...

Ми не маємо підстави Москві н евірити. Знаємо, що погрози солоневічів є **лише** погрозами так довго, доки вони призначені **лише** на клацання зубами.

Ми знаємо, що Солоневіч по походженню — білорус. Що Сталін — грузин. Торез — француз. Валюх — правдоподібно — українець. **А**ле ми теж знаємо, що духова Москва — це не лише кровні москалі. Це так само й яничари.

О, Москва знає, куди треба націляти свій ніж! Сім куль на вулиці Парижу в тіло Симона Петлюри — це був стріл в серце України. Пекельна машина на вулиці Роттердаму — не була привезена лише для того, щоби розшматувати тіло Євгена Коновальця. Москва мірилася в „потилицю" України.

Нас солонечі не дивують. „Заплечних дєл мастєра" — були й будуть неславною „славою" Москви. Але ми пригадуємо деякі факти, які є повчальними й які треба добре запам'ятати.

Руками Шварцбарда Москва вбиває Петлюру. Саме вбивство вона маскує вереском і галасом про „помсту за погроми". (Тоді ще Москва не застосовувала „фашистівських" наліпок). Не знаємо **про що** галасувалося б, як би Валах був дістався до рук голяндської поліції. Безперечно, посилаючи Валаха „на роботу" Москва мала на випадок арешту злочинця **приготовлену програму галасу.**

Бо, стрілялося в носіїв **Ідеї,** а не в фізичних людей.

Правда, Москва поцілила в **тіло,** але не в **дух.** Чи українство це вповні усвідомило, чи ні, **але Москва це добре зрозуміла** й бачимо, з того зробила відпоцідні висновки. Москва червона й Москва чорна. Обидві й обох — поплентачі. Чи „рожеві", чи єдінонєдєлімчєскіє...

Цього теж не забуваймо, як не забуваймо, що **генеральна лінія** політики червоно-чорної Москви супроти України **є суцільною і тотожною.**

Щодо **Валаха:** якою є суть цього явища? Ходило про те, щоби вбити Є. Коновальця руками того, хто мусив був бути у якомусь зв'язку з ОУН, хоч би в ролі „зв'язкового з Краєм". В цей спосіб можна було нав'язати **особистий** контакт з людиною, яку пляновано вбити, крім того — посіяти зерно недовіря до зв'язкових, яких було більше і які не всі були розконспіровані, й, на випадок арешту, була змога зчинити **галас,** в якому **Валах** і Торези виконали б відповідальні ролі... А для цього всього в першу чергу **треба було примазатися якось до чинників Українського Визвольного Руху.** Оттого „примазування" легковажити не можна.

Нас не дивує „акція" московського **„Східняка"** по творенню „федералістів". Москва рятує свою шкуру й доводиться їй вже вербувати яничарів, ту „грязь Москви, Варшавське сміття", яким не гидував Еріх Кох так само, як не гидують ними загиджені Абрамовичі.

Але нас дивує і насторожує щось інше... Чим... пояснити, що дехто з українців, тих, які **добровільно** пішли на співпрацю з ОУН, або які навіть стали членами цієї Організації, — раптом стають активом партії, яка починає галасувати про „фашизм" ОУН, точнісенько в такий самий уїдливо-нахабний спосіб, як в свій час галасували Торези про „погромництво" УНР?... Чи вони, знаючи „краткій курс ВКП(б), — припускали, що вже не потрібно познайомитися з **програмою** Організації Українських Націоналістів?... Тоді... зрозуміло, чому ОУН фашистівська. Але чи свідомі панове з **Вісника,** що „авторитетні" характеристики Політбюро, є авторитетними лише по той бік Залізної Заслони?

Чи у цих людей ті потягнення були чимсь подібним на: „жаский крик душі поета, крик випадково, в сили професійної звички, записаний", як старається Б. Подоляк виправдувати одного з них, який **випадково** в свій час свою кобзу настроював на мотиви:

...І не буде того,
Хто б Тебе осудив за діла Твої, —
Такого
Нема судії!
А якщо десь є — убий і його!...

Треба б ще додати, зогляду на зміну „курсу" творців „рев. демократії": „убий, але разом з д-ром Антоновичем й редакцією „Самостійної України", щоб яма не була меншою Вінницької"...

Не віримо ми в бажання шукати якоїсь **української** плятформи там, де люди вправляються в силу „професійних звичок" в достосованнях до напрямків „вітру". Й рівночасно, навчені гірким досвідом **активної боротьби** з окупантами — ми **насторожуємося** з приводу підозрілих галасів. Ми знаємо, що на зміну **кулям і пекельним машинам** має бути застосована й **отрута,** для підірвання, як не знищення **сил,** з якими Москва не може не числитися **взавтра.**

Москва червона **убиває** і Петлюру і Коновальця. Москва чорносотенна нахваляється, що буде „вєшать заблаговрємєнно" Петлюр і Коновальців. Це — директива „центрів". Виконавці директив — убивають по черзі, послідовно, убивають фізично й **отруюють** — духово.

Чим є **„Східняк",** як не намаганням всадити клин в неподільний символ українських Визвольних Змагань — **Петлюру-Коновальця?** Чим є цькування ОУН, до речі методами й арґументами московського „аґітпропу"? Чим є маневрування груп, які „принципово" вшановують пам'ять **лише** С. Петлюри?... Правда, вони в своїх професіоналкрутійствах заявляють, що, мовляв, Є. Коновалець є лідером лише ОУН, а С. Петлюра був Головою Директорії УНР. Слушно, та не зовсім. Ці панове придурюються незнанням української історії. Її навмисне забувають, що крім УНР існувала й ЗУНР, що крім С. Петлюри був і Є. Петрушевич, що в перших роках еміґрації існувало **два Еміґраційних Центри (Уряди)** — Тарнівський-УНРівський і Віденський-ЗУНРівський. Й ці політики забувають, що в Україні від часів Центральної Ради до Чорторийського розв'язання Реґулярної Армії УНР — існувала **частина Армії УНР, створена українцями зі Західн. Українських Земель, очолювана Є. Коновальцем,** яка під Його проводом пройшла в складі Армії УНР увесь її тернистий шлях і яка була чи не **єдиним реальним символом злуки Українських Земель,** здійсненої злукою **крови і жертв Українського Народу в цілому.**

Відокремлювання С. Петлюри від Є. Коновальця і навпаки — є здійснюванням плянів антиукраїнських і антисоборницьких сил. Не говоримо вже про те, що після припинення реґулярної війни на терені України — Є. Коновалець разом з **Комбатантами Української Армії** започаткував нову сторінку історії визвольних змагань України, чи то подобається тим, які цей етап проспали, чи ні. Поскільки ці панове до цього етапу не причасні, цього етапу в балачках з ними й не хочемо наголошувати.

Прикрі ці рядки, але ще гірше мовчати там, де мовчати не можна. Віримо в те, що ті, які просто „загалопувалися" — схаменуться й переглянуть свій спосіб співжиття з українською еміґрацією. Ті, які виконують „свою" роботу — її виконуватимуть, але з ними ми дискутуємо в інший спосіб.

А в цілому — **більше чуйности!** Забагато ми втратили святої крови Лицарів, щоби могли допускати хоч на найменший вилім в позиціях **Українського Визвольного Фронту!**

Кадри наших днів

„Революційна демократія"

„...С. Підгайний написав, що він, Антонович, проповідує „стареньку, всіми покинуту і нікому непотрібну фашистівську теорію солідаризму..."

...„Коротко, щоб ясно було для вченого Марка Антоновича, українська революційна демократія це той „погребник", що закопає в одну яму ідеологів комуністичного привиду й фашистівського трупа... Отож може туди потрапити й Марко Антонович і редакція „Самостійної України". (Вісник укр. рев. демократії, березень-квітень 1952 р.).

Авторитетно і недвозначно УРДП протиставляє себе українському національному солідаризмові. Солідаризуючися зі „Східняком" в своїй ненависти до українського націоналізму,

УРДП йде далі: перефразовуючи большевицьку тезу про ролю комунізму, як гробокопателя капіталізму УРДП по-суті солідаризується з Косіором, який на XI-му З'їзді КП(б)У — твердив: „Треба відзначити, що за останні роки ми безперечно маємо помітний ріст українського націоналізму, і це цілком зрозуміло. Причина росту українського націоналізму — це, поперше, куркульство, яке почуває, що питання про його дальше існування, як кляси, поставлене руба — тому різними способами активізує свою діяльність. Ріст українського держапарату, ріст українських наукових установ, при слабкости наших кадрів спеціялістів, економістів, наукових робітників, при великій перевазі в усьому апараті і наукових установах української буржуазної інтеліґенції — все це не може не викликати пожвавлення й активізації українського націоналізму"...

В свойому протиставленні українському національному солідаризмові „революційна демократія" ідеалізує московську окупацію України в суперреволюційний спосіб, твердячи устами С. Підгайного, що ...„може найбільшим досягненням підсовєтської України 1921-1941 рр. було те, що Малоросія була ідейно-політично розстріляна. Малоросія знищина там до коріня. Її нищили, її висміювали, її зневажали і її щиро цуралися всі українці, незалежно від їх політичних позицій. Від петлюрівців до комуністів включно".

Не припускаємо, що С. Підгайний потрапив на Соловки за те, що всупереч політиці Москви намагався в Україні малоросіянство боронити. Зате припускаємо, що С. Підгайний сам не вірить тому, що його рука пише. Наявність Штеп, Богатирчукіп, Диких свідчить про корінні малоросіянства, дбайливо кимсь плекані. Й чим, як не модерним малоросіянством є твердження про те, що в умовах Московської диктатури в окупованій Україні можна було всім українцям чогось щиро цуратися, з позицій як Петлюрівських так і комуністичних? Невже С. Підгайний досі не розуміє, що цілі українських Державників і комуністів є протилежні й що всякі вибілювання комуністів коштом петлюрівців є злочином? Й відколи революційна демократія увірувала нарешті в наявність бльоку в Україні сил, які стоять на протилежних політичних позиціях — петлюрівських й комуністичних, бльоку, який розстрілює малоросіянство? Чи не розстрілювано часом українських націоналістів, про яких говорить Косіор — українське селянство, яке протиставилося колгоспній системі й українській інтеліґенції, яка сприяла пожвавленню активізації українського націоналізму?...

Правда, віримо речникам революційної демократії, що у неї сверблять руки розстрілювати. Приклад „народних демократій" не може не мати наслідувачів. Віримо, що Підгайні не мають наміру бавитися в „концентраційні табори" для інакомислячих українців, — вони просто взоруються на гробокопательській практиці Москви, кладучи вже зараз в яму не лише М. Антоновича, але й цілу редакцію „Самостійної України". Але чи не цього хоче й Москва разом зі своїми ріжноманітними „дикими"?...

Але того всього мало. В тому ж таки числі свого офіціозу УРДП спекулює й уступами з програми і устрою ОУН", уступами, яких в Програмі й Устрою ОУН немає...

Виявляється, що маючи своїх представників в УНРаді поруч представників ОУН революційні демократи навіть не знають програми свого партнера.

Цитований Вісник наводить „уступи з Політичної програми і устрою ОУН":

1. ...„Підставою внутрішнього ладу й суспільного життя держави буде Організація Українських Націоналістів, як ідейна і організуюча сила нації та чинник її виховання. ОУН охоплюватиме своєю чинністю всі вияви, ланки і форми духового і матеріяльного життя національного суспільства".

2. „Існування політичних партій буде заборонене законом. Єдиною формою політичної організації населення буде ОУН".

3. „Приватна продукція культурних дібр і їх поширення — будуть під контролею держави".

4. „Встановлений державою кодекс праці... встановлятиме рівень винагороди за працю"...

Натомість в Програмі Орґанізації Українських Націоналістів читаємо:

Державний лад

4. Устрій Української Держави будуватиметься на засадах народовладности.

5. Джерелом усякого права і влади буде народ.

6. Солідарна співпраця і відповідальність усіх станів народу, об'єднаних у представницьких, законодатних і виконавчих державних органах, буде основою влади в державі. Тільки спільними та узгідненими силами всієї національної спільноти забезпечиться народові свободу, мир, законність, працю, добробут і справедливість.

10. Політичне життя в Українській Державі розвиватиметься лінією перемоги тієї чи іншої національно-політичної ідеї, яка свобідно приверне до себе переважну більшість громадян держави.

12. Закон суворо берегтиме свободи сумління, думки, слова, друку і політичної опозиції в межах обов'язаного права.

13. Судівництво в Українській Державі буде незалежне.

Духово-культурне життя та його орґанізація

3. Культурний процес, побудований на свободі творчости, має бути узгіднений із духовою природою українського народу, його традиціями та вимогами сучасности.

4. Мета виховання й освіти — це вирощення активного українського громадянина, здатного до творчої праці, та прищеплення йому моральних засад здорового родинного й громадського життя.

10. Приватні освітні та виховні установи будуть допущені за окремим дозволом і підлягатимуть державній контролі.

Організація та охорона праці і здоров'я та соціяльне забезпечення.

1. Політична і соціяльна побудова Української держави виходитиме з засади орґанізації суспільства для праці, творчости і добробуту. Український націоналізм виключає визиск праці людини, стану, чи народу, що характеризує комуністично-большевицьку систему, та антисоціяльні форми збагачення нетрудових елементів, властиві капіталістичній системі.

3. Встановлений законодатними органами Кодекс Праці реґулюватиме умови праці в усіх галузях господарської продукції та іншої творчости, встановлюватиме рівень винагороди за працю, контролюватиме процеси виробництва і визначатиме здоровельні умови праці, а також нормуватиме відносини між працівниками і працедавцями, право і форми арбітражів, тощо.

4. Суспільні конфлікти поміж станами полагоджуватиме Найвищий Суд.

14. Держава заопікується всіма, що потерпіли в боротьбі за визволення України, чи були репресовані окупантами, як також і їхніми родинами.

Народнє господарство

2. Солідаризм, як запереченння марксизму й капіталізму, кладе в свою основу солідарну співпрацю і співвідповідальність усіх соціяльно-творчих верств, що їх нормує держава, в загальних інтересах нації.

3. Беручи під увагу соціяльно-економічні особливості України, економічний устрій Української Держави буде побудований на основах співпраці державної, самоуправної, кооперативної та приватної власности".

Оце той солідаризм, якого українські націоналісти, як твердить Вісник рев.-демократів, — „разом з Марком Антоновичем" цупко тримаються. Не фальшований хитрими малоросами, аматорами від гробокопательства.

З життя ОДВУ

Міннеаполіс вшановує Славну Пам'ять Симона Петлюри і Євгена Коновальця

Дня 23-го травня 1952 р. заходами Громадського Комітету відбулася жалібна академія в честь Головного Отамана Симона Петлюри і Голови Проводу ОУН Євгена Коновальця.

Лейт-мотивом короткого, гарно виголошеного д-ром Сергієм Кротюком вступного слова було: багато наших мало національно-свідомих одиниць не доцінювали, і ще й тепер недоцінюють значення обох великих Постатей для росту української нації. Але наші вороги доцінили їх значіння дуже добре, і швидко їх зліквідували.

Пан Микола Тютюнник у свому змістовному рефераті коротко подав найбільш важливі події в житті обох Героїв, і про їх чини в Україні, яких вони були творцями.

Найбільш цікавими точками його реферату були підкреслення, що Симон Петлюра, будучи творцем Української держави, державні інтереси ставив понад партійні і цього самого вимагав від своїх співпрацівників. Прелеґент згадав про нашу теперішню еміґраційну дійсність, в якій все ще багато одиниць кермуються своїми вчинками в політичній роботі якраз, і лише партійними мотивами. Замість проґресу, замість чогось навчитися з життя великих Одиниць, ми тупцюємо на місці. Це сумний факт особливо ще й тому, що на овиді назрівають нові важливі для нас події. В постаті Євгена Коновальця п. Тютюнник підкреслив рису індивідуальности і політика. Обидва правдиві провідники, бо зуміли потягнути за собою маси.

Цікавою в рефераті була характеристика постави України в 20-х роках і Західньої Европи тепер, супроти наступаючого комунізму. Україна активно змагалася з большевизмом, шлючи на смерть своїх найкращих синів і дочок, і тепер ще бореться, а Західня Европа Торезами і Фуксами промощує йому шлях.

Гарно деклямували п. Катерина Кахно й п. Леся Мінкович, п. Тамара Мисечко та п. Галина Кротюк. Хор під диригентурою проф. Сергія Білого прекрасно відспівав кілька пісень. Академія закінчилася гимном.

Приємно відмітити факт, що академія відбулася лише з 15-ти хвилинним опізненням і тривала всього одну годину і 45 хвилин, а не як інші з годинним опізненням і часом тривання навіть три години. Заля була переповнена. Переведено збірку на залишенців в Европі.

Прикро, але конечно треба згадати, що в нас майже завжди з приємними фактами в'яжуться неприємні, Так було й цього разу. Цього ж самого дня в Міннеаполіс відбулась подібна академія, але лише в честь Симона Петлюри, бо орґанізатори тої академії уважають Є. Коновальця лише за „партійного провідника", — влаштована Т-вом Сприяння УНРаді при співпраці ДОБРУСа, УРДП і УНДС... Слухаючи в рефераті місця про ставлення національного понад партійне С. Петлюрою і Є. Коновальцем, так і бачилось тих короткозорих провідників зі згаданих організацій, які вже від довшого часу не йдуть на ніяку співпрацю в громадському житті на нашому терені і профанують імена славних Людей. Чому так є? Бо історія взагалі, а історія наших Велетнів зокрема, цих

людей нічому не навчила. Вони все ще не бачать поза деревами ліса, поза партійними цілями національного, поза марним веґетуванням важливости теперішнього моменту. Ці люди своєю загумінковістю лише сприяють нашому ворогові.

Присутній

Наше жіноцтво і вимоги сучасности

Український Золотий Хрест має вже понад 20 років своєї діяльности за плечима. Перше завдання, яке він перед собою поставив — це моральна і матеріяльна допомога своїм братам і сестрам на рідних Землях. Роботу в цьому напрямку, несе жіноцтво, орґанізоване в У.З.Х., не зважаючи на тяжкі початки, поставило і вело дуже добре.

В часі Зриву Карпатської України — Український Золотий Хрест розгорнув допомогову акцію на широку скалю. Не менш велику моральну і матеріяльну допомогу несе У.З.Х. теж під час і після другої Світової Війни всім тим, що опинилися по-за межами Батьківщини.

Отже: моральна і матеріяльна допомога українському суспільству — було головним завданням У.З.Х.

Але сьогодні, приглядаючись блище до сучасної ситуації — У.З.Х. мусить конче поширити свої завдання. І то вже тепер.

В першу чергу — заактивізувати ролю У.З.Х., як активного чинника в суспільно-громадській і політичній роботі ОДВУ, нав'язуючи контакт з американськими співзвучними орґанізаціями для обзнайомлювання чужинців з українською справою. Занадто мало наше неукраїнське оточення знає не лише нашу історію, про наші визвольні змагання, — не знає часто хто ми є і за що змагаємося.

Вже найвищий час за цю справу поважно взятися. Теж мусимо бути в тісній співпраці в боротьбі проти спільного ворога. Вже зараз необхідно задуматися над питаннями Цивільної Оборони і ролі Українського Золотого Хреста в ній під кутом організації Курсів для нашого Жіноцтва з такими Відділами:

1) Першої Помочі,

2) Протихемічної і протибактеріолоґічної оборони,

3) Обслуги бомбосховищ,

4) Обслуга захоронків для дітей потерпілих і т. д.

Про збереження нашої культури, про рідну мову й ріжні звичаї у себе в хаті, в своїй родині — писалося багато. Доводити потребу цього, давати приклади — зараз не буду. Скажу просто: орґанізоване жіноцтво, як і кожна жінка взагалі, мусить поставити перед собою ще одно завдання — виховання дітей і молоді, щоб виросло з них повноцінне українське суспільство — наші наступники, які продовжуватимуть недовершене діло.

Якщо урветься на наших дітях наша мета виною нас самих, — ми перекреслимо тим свідомо цілу нашу боротьбу за Українську Соборну Самостійну Державу і всі ті Жертви, які Нація понесла в боротьбі за неї.

Національне виховання не кінчається вихованням молодого покоління — серед наших Членок, серед громадянства, — не бракує людей — національно мало-свідомих. Про усвідомлювання їх Жіноцтво теж мусить подбати.

Завдання перед нами сьогодні великі й відповідальні, але ми мусимо включити в плян нашої біжучої роботи і крок за кроком виконувати їх.

Ніна М.

Думки з приводу „Дня Матері".

18 травня цього року в Ст. Пол відбувся „День Матері". Програм складався з точок виконуваних дітьми і молоддю. Активну участь в програмі взяли також діти з Міннеаполісу.

Гарно уложений програм складався з вдало підібраних скечів, деклямацій, гри на клявірі, пєски й танців. Малі артисти захоплювали глядачів щирим виконуванням своїх ролей. Дуже гарно провели скеч — діялоґ між селянином, що розсипав горох й зустрічним подорожним — два хлопчики з Міннеаполісу (на жаль не знаю їхніх призвищ). Прекрасно відіграла свою ролю „котика" в пєсці маленька Таня. Міміка, інтонація, рухи... а ще ж такий гарний костюм біленького котика. На клявірі прегарно заграла Наталочка. В її грі вражала не лише добре опанована техніка, але і почуття, з яким була виконана річ, що так рідко тепер трапляється.

Яке величезне моральне задоволення дають такі дитячі свята! Скільки радости і віри в наше світле майбутнє дають вони людині. А скільки втіхи дітям і тим, що грають і глядачам.

Знаю, як дуже тяжко підготовити з дітьми пєсу, навчити їх танцювати! Скільки роботи, скільки терпеливости і нервів треба віддати, поки розбешканих, неслухняних дітей навчиш виконувати свою ролю. Діти ж бо переважно непосидющі і неслухняні. Але ж коли врахувати, яке це велике значення має для наших дітей, — треба докласти всіх зусиль, щоб дитячі імпрези відбувались частійше та щоб охоплювали вони собою не лише шкільних дітей, але і дошкільнят. Дитина в пять років може вже гарненько задеклямувати, затанцювати, та навіть і виконати маленьку ролю. Здібна дитина виконає це все легко, а з яким захопленням! Скільки нових, але рідних переживань після такої дитячої імпрези, западе їй в душу. І дитина поволі, непомітно почне розуміти, знати, любити своє, почне тягнутись до свого.

Дитячі імпрези — це один з тих чинників, який так, як і казка, або пісня — збуджує в дитині щиру і свідому любов до свого. Підготов-

ка до імпрези, проби, на яких діти зустрічаються всі разом, на яких вони хоч пару годин побудуть в свойому оточенні — відривають хоч на короткий час їхню увагу від чужого середовища, в якому ми опинились і в якому діти вже встигли нахопатися всього найгіршого. В жах приходиш, коли бачиш у що обертаються наші діти! Це не тільки лихо, це просто гріх батьків і суспільства — лишати дітей в чужому морі і не зробити хоч би те зусилля, щоб хоч раз на тиждень збирати їх до купи. Як би було гарно, як би суспільство в кожному місті, де є наші діти — спромоглося крім „Рідних Шкіл" — організувати такі сказати б „Дитячі Клюби", де б діти могли збиратися раз на тиждень вже не для науки, а для підготовок до дитячих свят. Можна було б в цих клюбах роботу поставити ширше (напр. — організувати дитячі бібліотеки, провадити з ними гуртові гри), але то вже очевидно пізніше. На початках, все ж таки, мусимо обов'язково добитись хочби того, щоб відбувались дитячі імпрези. Велике значення цього мусить в першу чергу також зрозуміти батьки. Бо як батьки цього не захотять зрозуміти — робота не зможе піти. Конечно треба трохи ліпше тримати в руках своїх дітей, щоб вони хоч на пробах слухались і не бешкетували; треба подбати, щоб діти не пропускали проб; щоб діти дома — добре вивчали свої ролі, чи що їм припаде на чергову імпрезу. Треба нарешті виконати і те мінімальне — прийти на ту імпрезу, програму якої виконують наші найменші, і підтримати морально людей доброї волі, що стільки часу і роботи вкладають. Це ж навіть смішно писати, але на жаль воно у нас так є. А тому не дивуємось, коли у суспільства або нема охоти це все починати, або в почaтому вже і прекрасно веденому — відпадає охота продовжувати. Людей доброї волі треба підтримати і дати можливість, щоб корисна і потрібна робота розгорталась і росла, а не припинялась одразу на початках!

Дай же Боже, щоб наші найменші мали можливість черпати перші враження в проявах мистецтва, в свойому рідному оточенні і зі свого рідного мистецтва. Перші ж бо враження — найгостріші, западають найглибше в душу і лишаються на все життя!

Де це почато — продовжуйте; де ще нема — організовуйте!

В Ст. Пол зроблено прегарні початки, дякуючи керівницям, які переводили, як підготовку ролей п'єси, так і підготовку танців. Не залишайте, так гарно почате. Поборюйте всі труднощі. Йдіть в авангарді, працюючи з нашими найменшими.

Використовуємо літо для дітей!

Скінчилася наука в школах, відбулися пописи, вдало чи не вдало — і діти опинилися цілком вільними. Три довгих місяці... часто залишені самі на себе цілими днями.

По-деяких осередках вже є зорганізовані літні відпочинкові табори для дітей, по деяких — просто літні майданчики. Але було б зовсім не зле, ба навіть дуже добре і потрібно влаштовувати прогульки для дітей. Зібрати всіх дітей і поїхати з ними десь на цілий день на озеро, в ліс чи в гори — залежить де яка місцевість. На прогульці з дітьми можна перевести кілька наших рухливих ігор, зробити руханку, розсказати про природу, оповідаючи якраз про те, що діти бачать, порівнюючи її з природою України. Заспівати з ними кілька наших пісень і нарешті просто дати дітям вільно поруxатися, як собі хотять. Як багато дасть задоволення така прогулька дитині! І морального і фізичного. Надихаються свіжого повітря, наруxаються, нагаласуються в рідному оточенню серед вільної природи. І вакації використаються дітьми з радісними днями поза душним містом. Найголовніше ж, що діти за літо ще міцніше зближаться між собою, що буде в свою чергу передумовою тяглости національно-виховної роботи, яка ведеться взимі по Рідних Школах і влаштовуванням дитячих імпрез.

Ніна М.

Відновлено діяльність 14-го Відділу ОДВУ в Авбурн Н. Й.

В неділю дня 22, червня 1952 р. на годину 3-ту по полудні до Залі Українського Народного Дому (Запорожської Січи) скликано членство 14-го Відділу ОДВУ з Авбурн.

Членські Збори відкрив Культурно-Освітний Референт ОДВУ з Рочестер, Степан Кричук, який коротко з'ясував про потребу відновлення діяльности 14-го Відділу в Авбурні. Після доповіді місцеве членство ОДВУ вирішило відновити діяльність свого 14-го відділу ОДВУ і вибрано нову Управу, до якої увійшли знані громадські діячі: п. Іван Король — Голова. п. Іван Коковський — Місто голова. п. Михайло Курій — Секретар. п. Теодор Кльоп — Скарбник. п. Еміліян Саварин — член Управи.

Нова Управа постановила поширити свою діяльність й прийняти до відділу нових членів, і тісно співпрацювати з іншими організаціями в Авбурн для користи Української й Американської справи.

Присутній

СПРОСТУВАННЯ:

Клівленд. У.З.Х ч. 8 на Допомогову акцію Укр. Золотого Хреста пані Марія Кукіз зложила **$ 5.00**, які разом з колядою відділу були вислані до Головної Управи У.З.Х.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА О. Д. В. У.

(Організація Державного Відродження України)

ПІД ПАТРОНАТОМ

Ураїнського Конґресового Комітети Америки

— влаштовує —

ДОПОВІ I інж. ОСИПА БОЙДУНИКА

Заступника Голови У. Н. Ради та члена Проводу О. У. Н.

на тему:

»Сучасний стан визвольних змагань«

в таких місцевостях і днях:

1. НЮВАРК, Н. ДЖ. в суботу 6-го вересня ц. р. год. 7.30 веч.
2. ТРЕНТОН, Н. ДЖ. в неділю 7-го вересня ц. р. год. 3-та по пол.
3. ЧЕСТЕР, ПА. в суботу 13-го вересня ц. р. год. 7.30 веч.
4. ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. в неділю 14-го вересня ц. р. год. 3-та по пол.
5. БЕТЛЕГЕМ, ПА. в суботу 20-го вересня ц. р. год. 7.30 веч.
6. СКРЕНТОН, ПА. в неділю 21-го вересня ц. р. год. 3-та по пол.
7. МІКІСРАКС, ПА. в суботу 27-го вересня ц. р. год. 7.30 веч.
8. ПІТСБУРГ, ПА. в неділю 28-го вересня ц. р. год. 3-та по пол.
9. ЙОНГСТАВН, ОГАЙО в суботу 4-го жовтня ц. р. год. 7.30 веч.
10. КЛІВЛЕНД, ОГАЙО в неділю 5-го жовтня ц. р. год. 3-та по пол.
11. ГЕМТРЕМК, МІШ. в суботу 11-го жовтня ц. р. год. 7.30 веч.
12. ДІТРОЙТ, МІШ. в неділю 12-го жовтня ц. р. год. 3-та по пол.
13. ШІКАГО, ІЛЛ. в неділю 19-го жовтня ц. р. год. 3-та по пол.
14. МІННЕАПОЛІС, МІНН. в неділю 26-го жовтня ц. р. год. 3-та по пол.
15. СИРАКЮЗИ, Н. Й. в суботу 1-го листопада ц. р. год. 7.30 веч.
16. РАЧЕСТЕР, Н. Й. в неділю 2-го листопада ц. р. год. 3-та по пол.
17. ЮТИКА, Н. Й. в суботу 8-го листопада ц. р. год. 7.30 веч.
18. АМСТЕРДАМ, Н. Й. в неділю 9-го листопада ц. р. год. 3-та по пол.
19. НЬЮ ЙОРК, Н. Й. в неділю 16-го листопада ц. р. год. 3-та по пол.

ЗАВВАГА: Доповіді інж. Осипа Бойдуника влаштовувати спільними Комітетами відділів ОДВУ і братніх організацій та філій УККА. Прохається всі українські організації ласкаво здержатися від влаштовування імпрез у дні доповідей.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОДВУ